

המציפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על המצפה עם
ההוספה הספרותית החדשית
רמת המצפה:

באוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כתרין
לחצי שנה 3.50
לרבע 1.75

כאשכנז:
לשנה 8 כתרין

ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

על המצפה בלי ההוספה הספרותית
אין לחתום.
אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים
לפי גדל השטח

ברכת מו"מ 60 הלר. בראש הגליון
שני כתרין.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לם
רק שם מקומו החדש, כ"א גם שא
מקומו ומקום בית הדאר הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918
האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטראציה:

„HAMICPE“
Kraków.

(בחיץ לארץ להוסיף: Oesterreich.)

Kraków, 14 Maja 1909

גליון כ

קראקא כ"ג אייר פ' בהר בחקותי תרס"ט.

לשמוע את האמתלות ואת ה"תרוצים", שבהם דהו ראשי הקהלות הגדולות בגליציה את ההתחברות עם ה"אשכנזים". הם בוישו להגיד את האמת שלהם, לגלות בגלוי את טעמם, שבררו בישיבת הסתר בלבוב, כמו שעשו חבריהם הפושעים המשכים, לאמר: פולנים אנחנו ולפי שהפולנים דורשים הפרדת גליציה פרוד נמור מאוסטריא, כפרוד הממלכה המדיארית, לכן לא נאבה ולא נשמע לכם להתחבר ל"אשכנזים" בוויין לאנודה אחת, מחשש כלאים. את הסוד הגלוי הזה כחדו תחת לשונם מאיזה טעם פסיהולוגי. אולי ירגישו באתר לבם, כי הפוליטיקה הזאת של כת היענה כבר פשטה רגלה וכי בושח היא להחזיק בה עתה למראה הפוליטיקה הלאומית של רוב העם היהודי בגליציה ולמראה הקלוב הלאומי היהודי, שחבריו היו ראשי המדברים באספת וויין ויראו פן יענו אלה כחשם בפניהם וע"כ בחרו שלא לבא בלל, לא כחבריהם ה"משכים", שבאו והגידו מה שהיה להם להגיד ויצאו בלי פחד. המבסס הזה של הסתרת האמת הוא מאוס ומבועה, כי סוף סוף הבין כל אדם את טעמם האמתי ובנדון הזה אפשר לאדם להטעות רק את עצמו ולא את אחרים, כמו שאמר שטרוכר. אלו היה טעמם אמת ונכון מתוך הכרת עלבון, כמו שבאר ראש הקהל הקראקאי במכתבו: לפי שנעשתה גליציה בסעיפי התקנות לגרועה משאר המדינות וידיה על התחנות, הלא אדרבה, היה להם להרבות כשלות ציורים מגליציה — הלא הזמינו את כל הקהלות — למען הרבות בדעות, להחזיר למדינה הזאת, שבה רוב מנין ורוב בנין של היהודים, את כבודם והשפעתה המגיעים לה, כמו שעשה באמת הד"ר שטרוכר בנוגע לבוקובינה וכלי עמל כלל נעשה רצונו. אבל כמה מגונה הוא המבסס, שלא לבוא כלל ולהוציא

בדמים מרובים, באנו לידי הכרה, כי צריכים אנו רק להתאחדות מועילה לשני הצדדים ולא רק לצד אחד לבד, והתאחדות כזאת אי אפשרית רק עם אחינו עצמנו ובשרנו, שאינפרסונו שוים, כמו שיאמר המשל הגליצי: "שותפות אני אוהב רק עם אשתי". והנה באות הכתות הקיצוניות שבקרבנו ומפריעות. "לא, הם טוענים, המשכים והפולנים קרובים לנו מהיהודים האשכנזים!" אוי להם ולנו מקרבות כזאת! כלאים הם רואים בחבור "משכים", "פולנים" ו"אשכנזים" בני דת אחת ואינם רואים כלאים בחבורם הם עם המשכים של ד"ר קראמארז וד"ר באקסא ועם הפולנים של סטויאלובסקי וסטאפינסקי. אך אפשר לשמוע דברי ציורי ה"משכים" בני דת משה, שבאו אל האספה בוויין וגלו את כל לבם באמונה, בלי כחד מאומה תחת לשונם (ראה המכתב מוויין). הם דרשו בפידוש, לעשות בתוך ההסתדרות מדור מיוחד ל"משכים" בתוך מדינת ביהם, כי אין המשכים מתהברים עם האשכנזים מחשש כלאים. והועד מצא, כי תשעים אלף יהודים במדינה אינם כדי חלוקה וכאשר לא נעשה רצונם יצאו ליסוד אנודה מיוחדת לקהלות משכים בד"מ. זאת היא טענה שלמה. אין אני מסכימים לה, כי מעולם לא נשמע, שהעם המשכי או חלק ממנו קבלו דת משה ושקר ענו בעם המשכי, להוציא עליו דבת שוא. אבל זוהי עכ"פ הוראה על האמת מתוך נקודת השקפתם הם, תוצאה רעה מתוך שטה פוליטית כוזבה, שכבר עבר זמנה ומתוך חנוך רע וגם מתוך הפוזר הנדול, שיהודי ביהם המעטים מפורזים ומפורזים במדינה הגדולה רבת התרבות. חמשים היהודים בתוך דבבות משכים בכל עיר ועיר בטלים באמת באלף ואי אפשר שם לרגש יהודי להתעורר. אבל הנפש היפה התפלץ

במקום הודעות פרטיות.
טוביה ווענדום
גיימל לאננער
אנטווערפן
קראקא
מאורשים בחדש אייר תרס"ט.

במקום הידעה אחרת.
נעבי (זיכ"ל) קנפור
מררכי בלאך
מאורשים.
דלטיין, לייג בעומר התרס"ט

כלאים.

עוד פעם ראינו מה שכבר נתגלה פעמים אין מספר בחיינו הנכחים, המלאים כל כך זריות מתמיהות: שתי הקצוות הקיצוניות נונעות זו בזו ומתאחדות למעשה רע אחד לנזק העם כלו. העם רוצה להתאחד, להתאחד לאנודה אחת, למען יקל לו להגן על חייו, על זכויותיו, על קניניו החמריים והרוחניים ולא רק רוצה הוא, אלא אגוס הוא לזה, כי אין מוצא אחר עתה, אחרי שמצלט ההתבוללות פשט את רגליו, הלבדליות, משגב אבותינו כדור הקודם, נאספה אל אבותיה: הבטחונות האחרים בזרים, והפוליטיקנים הודפים אותנו מתוכם כשאט נפש ואינם רוצים להכניסנו במחיצתם וגם הפולנים, האוחזים בנו עוד בהזק יד להדבק בהם, כבר הדאו לרוב, כמה צדדית היא הכרית הזאת, שהם כורתים עמנו, היא כהתאחדות כל גדול עם קטן ממנו הרבה; כהתאחדות הים עם הנחלים: הים נשאר ים והנחלים נבלעים, כהתאחדות הנחש עם הצפרדע: הנחש נשאר כשהיה והצפרדע נבלעת, כהתאחדות הארי עם הכבש כבטן הראשון והחתול עם העכבר. ואחרי הנסיגות הרבים, שעלו לנו

פיליטון.

אפיקורוס.

מאח ישיעה פוכם — פרמישלני.

נחמיה היה שמו, החסידים קראו לו "אחר" והמשכילים התנאו בו. הוא היה בקי בכל הספרות התלמודית והמדרשית עד כדי להראות כל ענין באצבע. מלה זרה, מלה מלאכותית, כבואה בספרות החדשה, היה הוא תומ"י מראה עי מקורה, וחושב ומונה כמה פעמים היא בתובה כאן, וכמה פעמים שם. הוא היה יודע ומכיר כל ההנהגות דתית עקריה וכל מנהג של שמות, כל מצוה חמורה וכל עבירה קלה, שאדם דש בעקביו, אבל רק להלכה ולא למעשה. הוא היה לובש כבשה ארוכה ובשבת חבש גם שמדימל לראשו, בא לביהב"ג ונוהג כשורה. הוא היה נוהר מלעשות דבר להכעסה פומבית. אם היה מקטר בשבת היתה זאת בצנעא, כחברי חרדים. אבל זה היה סוד גלוי, הבל ידעו, כי הוא הציץ ונפנע. מומחיותו היתה ביחוד

ולא חסר לו כלום אלא ולר. ילדים היה אוהב עד כלות הנפש. ילד כי ראה, וידו התרוממה מאליה ללשפו. חבוק, גפוף ונשוק היו נקלים בעיניו להשביע את נפשו השוקקה, הוא אהב לצבוט ולנשוך כל קטנטן ופעוט, עד שהביאו לידי כביה ואחר כך היה מפייסו. תמיד נמצאו בביסו גרנטי נפת ושוקולדה בשביל תינוקות. נענעויו להיות לאב היו בלי נבול והכליה, שנים רבות דרשה אשתו ברופאים ונסעה למרחצאות שונים, עד כי לאחרונה גלתה לו סוד נעים. הוא כמעט לא האמין למשמע אוניו, ולא היה מחליף את אשרו בבתר מלבנות. הוא יחבק בן, בן שלו. הוא יורק אותו היטב היטב ללבו, אך ברכיכות רבה ובזהירות יתרה, הם ושלום, לכל יבאב לו. הוא ינשק אותו. הוא ינשק כל אבר ואבר לחוד. אצבעות ידיו, אצבעות רגליו, את הראש, את המצה ואת הפה את החזה, את הבטן, את הכתפים ואת... בן גם שם הוא ינשק. האין רשות לאב לנשק את פעוטו, בכל מקום שהוא רוצה?...

כאשר בשרה לו המילדה, כי נולד לו זכר, במעט שנפל על צוארה ונשקה. מרוב שמחה החחילו

בחקירה טעמי המצוות. הוא קרא ושנה הרבה, ידע דרכי כל עם ועם בכל דור ודור, ומנהגיו בכל השתלשלות והדרגת ההפתחותם, והיה משה מנהגים למנהגים, ומציא מסקנות על פי דרכו. אמרו עליו, שגם במצוות העקריות הוא מולול, קרקפתא דלא מנח הפליק, והבישו עליו בעל איש העומד עדיין בהוך התחום, אבל כמ"ם שבלוחות.

בסביבה מרעיו היה אוהב להתנוצץ בחפשות דעותיו. הוא היה מלגלג על כל אמונה מפלה, אבל לא בדברים של מה בכך, לא בבת שחוק של בטול לבד, אלא בדברים של טעם. הוא חקר לכל ראשית, והערה מקור כל דבר, ובהגיון נפלא הבלים את מסקנותיו. דומה באלו הוא מוליך את השומעים בפותי יד ורגל אל כל אשר היה חפצו ללכת. הוא היה מחזיק את עצמו חפשי בדעות יותר ממה שהיו מחזיקים אותו החסידים, אשר קראו אחריו מלא, שהוא אפיקורוס, מקצץ בנטיעות ונופר בעקר. אם נלה לפעמים מחשבות לבו ספח, הרגיש שהוא מכסה ספחיים, מיראה שלא ירדו לחייו.

הוא היה איש אמיר, בלתי תלוי בדעת אחרים,

קול, שקראקא דרשה כמה תקונים בתקנות האגודה ולא נעשה רצונה והיושב בראש האספה הכחיש את הכל בגלוי, שמעולם לא דרשה קראקא תקונים ומעולם לא נדחו דרישותיה. כמה מגונה הדבר, שקהלה גדולה והשובה בזאת הוזהקה שקרניתומדוע? יען אין פולנים, מוויפיים רוצים להתחבר ל"גניעמצי" מהשש בלאים והרפה להם לגלות טעמם האמתי. כמה עלובה היא פוליטיקה, שבושה היא להודות בה בגלוי!

אך אם נמצא עוד מלים, לגנות בהן את דרך ראשי הקהלות הגדולות, שנשמטו מן האגודה בתואנות שוא, קשה למציא מלים, לתאר את שפלות הטכסים של שליח ה"ממשלה היהודית" ככיכול, אשר בקרן השכה בגליציא הצפונית, ה"רייכסקנצלר" הבלוי, שהביא מאתים ושבעה חתימות מקהלות קטנות, להיציא את גליציא מן הכלל. הערמה שבדבר נגלתה מיד בישיבה הראשונה, כמו שנלתה ערמת ה"פולנים" כט"ד. כי מלבד המכתבים, שהראה שמנד משתי קהלות בעלות התימות-מחאה, להכחיש את החתימות, הראה גם היושב בראש עצמו ד"ר שטרן מכתב מהנהגת קהלה אחת, שחתימתה היתה ביד מר שרייבר, כי היא רוצה להתחבר לאגודה והיא דורשה בא-כחה באספה. בקבוץ חתימות של שקר כאלה יכלו המחבלים, ההכמים בעיניהם האלה, להטעות רק את המון העם כענין החרם על הציונות ועל הגמנוזים העברי, לעם אין אפשרות לכדוק מעשיהם, אבל אספת ראשי העם, הכמים בעלי נסיונות, במעמד צירים יהודים מגליציא עצמה, הבקיאום כמה שנעשה מאהורי הקלעים בארץ מאפליה זו, אספה כזו אי אפשר להטעות. וכאמת ההליטה האספה ברוב דעות, שלא להשניה על 226 המחאות ולכונן אגודת הקהלות עם גליציא ביהד, אף על פי שמסר ב"כ ה"ממשלה היהודית" ככיכול את הכילות התימותיו אל המניסטריים.

מי ינצה את מי במלחמת השקף הזאת, אם הממשלה הבלוית, שבאה בכרית עם פושעי ישראל הקיצונים, בלי שום חשש בלאים, והעתירה גם לבא בכרית עם לוחצינו אכירי הקלוב הפולני גלומבינסקי וסטאפינסקי וסיעתם, להפר את אהדות ישראל או העם היהודי, אשר עוד יהוה דעתו באספות-עם רועשות בכל ערי גליציא נגד המולכים מעצמם, המעידים עדות שקר בשמו, בשתי המפלגות הקיצוניות — זה לא נובל לדעת. אבל זה ברור: הערמה נגלתה ועוד תגלה יותר באספות העם ובעתונות, והמולכים מעצמם יהיו ללעג ולקלס, לחרפה ולדראון עולם כעבדאל-המיד ועורריו, וכמהמר-עלי מלך פרם, שהשתמשו בתואנות שוא ובזיוף דעת העם, להפר שבועתם ולכנוד בעמם. אם באמת ובתמים יראו בערים הקטנות

מפני השפעת הפשים בדעות על הנהגת הקהלות, שטא יעבירו על דעתם, הלא היתה עצה אחרת טובה ונוחה, מבלי להפר את האהרות בישראל, הנחוצה לנו כל כך, היא העצה, שהתנהגו על פיה באמת אחינו החרדים בוויין. הם באו אל האספה ומהו ככל עוז נגד הכנסת ענינים דתיים כפרונרמה ודרשו אגודה ליהודי אוסטריא רק לענינים פוליטיים וכלכליים, להגן על זכויותינו ועל פרנסותינו. גם דרשו להעמיד בראש האגודה יהודים נאמנים שומרי שבת ואובלי כשר. מובן מאליו שבהיותם מתי מעט לא יוכלו להוציא רצונם אל הפעל, אבל אלו שלחו כל מאתים הקהלות הקטנות מגליציא לא התימות, העולות בזול גדול, אלא אנשים חיים באי-כחם והיו תומכים בידו החרדים בוויין, אז היו דעותיהם מכריעות נגד דעת החפשים והיו מעמידים כאמת יהודים חרדים בראש האגודה או היו מהלטים שלא תשמש האגודה רק לענינים פוליטיים וכלכליים. הלא זאת היא הטענה הצודקת, שאנו טוענים גם בענין הציונות: כואו כלכם והכריעו דעות החפשים וישועת ישראל בטובה! אבל כאמור, הכל ערמה, אין הפין האנשים האלה בלל להועיל ולהטיב, הפצם רק לשמור על שלטונם, לבל יגרע חס ושלום ע"י מנהיגים אחרים וטענת הדת היא בטענת הנסוגים אחר במורקיא ובפרם: שריעת, שריעת, הם אוטריים כפה ושלטון בלי מצרים על עם פרוע ונפרד, נכער מדעת, לחלבו כפרה, הם רוצים בלב. הכמים המה להרע ולהטיב לא ידעו. גם החרדים הקיצונים במורקיא התחכרו עם הלברלים הקיצונים (שכל לברליותם היא רדיפה אחרי שלטון) ולא חששו על בלאים כמו אצלנו. אבל נבלותם נגלתה גם שם וגם פה.

ענינים מדיניים.

הפרלמנט האוסטרי. עת קשה היתה עתה לממשלה האוסטרית, כי מהנגדיה הסלכים והסוציאליים מצאו בה ערות דבר, כי המניסטר הכללי לפיננץ בארון בוריאן (איש מדיארי) המושל בבוסניא נתן רשיון לאנשי פיננץ אונגרים ליסר בבוסניא בנק אנגרי, להלוות כסף לאכרים, לגאיל את אדמתם מירי המחמדים בעלי האחוזות הגדולות. כזה הסכימה ממשלת אוסטריא במעמ, שאונגרי היא בעלה המדינה החדשה בהיות לה יהרון ביסוד בנק בלי אוסטריא. האגודה הסלכית והקלוב הסוציאלי מצאו בזה שעת הכשר להפיל את הממשלה השנואה להם. גם בלי זה מצב המניסטריים אינו איתן מפני חוק הקון המסים שהציע. ההוספה החדשה על מס השבר ומס"ב מצאה מתנגדים רבים אף בין האשכנזים והפולנים. אלה האחרונים דורשים בחוקה מהממשלה להתחיל בכנין התעלה בין וויין וקראקא, שהחלם לפני שמונה שנים.

המשבר באונגרי. הקיסר שב ריקם מכבודפסט, שישב שם שמונה ימים ולא עלתה בידו להקים מניסטריים חדש ממפלגות הדוב. כל מנהלי המפלגות השונות התיצבו לפניו, להציע עצותיהם ולמצוא איזה מוצא מן המצר ולא הצליחו. המפלגה האחת הראויה לממשלה היא מפלגת הפרוד, כי לה הרוב בעסובכית באי-כחיו. אבל שלטינס עד כה לא עשתה פרי ולא השביעה רצון לא את העם ולא את המרד, על העם העמיסו עול חרש של הוצאות בעבור הפרומקציא, שהבטיחו משרה ורשיונות לרכבוה איש מעוזריהם ונתנו להם ללא צרך והועיה, בעוד אשר הכסתהם למלכס, להנהיג חוק בהירות בללויה לא קימו. ולפרות עברם על החוזה עם הקיסר, הם באים עתה לפניו בדרישה חדשה, להסכים ריסר בנק אונגרי נפרד, להוציא שטר-כסף אונגרים. והקיסר בידעו, כי הבנק הנפרד יהיה רק לנזק אונגרי להפריד את הממלכה יותר מאשר היא עתה לריק, אינו מסכים לזה. ובן אין לע"ע עצה לכונן מניסטריים חדש במקום המניסטריים וקרלה שההפטי.

שלום בפרם. לץ הבה ופתי יעריב. מלך פרם בראותו אחרית חברו השלטן עבדאל חמיד על בקשו לבטל את החשמה, מהר למלא את כל משאלות עמו והשיב ברצון את הקינסטימוציא למקומה ומנה מניסטריים ממפלגת החפשים וגם הכריז, כי הוא סילח לכל המורדים והפושעים בו. כל אשר לאיש יתן כער נפשו. פרם שבה גם היא להיות ממלכה קינסטימוציאנית, אשר העם מכריע בעצמו על גורלו.

על המצפה.

עיד החנוך.

א.

ישנם ענינים שאי יתישנו לעולם וישנן שאלות העומדות תמיד-פתיחות. שנים תקופה, תקופות העבורה ואלה הענינים ואיתן השאלות גופן חוזרים ונעורים ועומדים תמיד בחדשים לנגד עינינו, בארו זה עתה נולדו וכאו לתכל. אחת ממין שאלות כאלה, אשר לא תשלוט בהן שום זקנה לעולם, היא בלי טפק שאלת החנוך. כפיכך, אצל עמים אחרים, החיים חיים נורמליים, הקולטים מיונם הרוחני ביחד עם מיונם החמרי ממעין ומקור אחר, עמים אשר מסורותיהם וקולטורותיהם אינן עומדות כנגוד עם ההתקדמות הזמנית, עם קניי-הקולטורה החדשים, אצל עמים כאלה השאלה הזאת איננה קשה כל כך, הם יוכלו להתאים את עצמם לבל תנועה ילבל תקופה חדשה, אצלם החציצה בין החדש לישן אינה רחבה כל כך, הנשר בין העבר להעתיד איננו ארוך הרבה וכפיצה אחת, יכולים לעמוד בראשם ורובם בתוך העת החדשה ולא יצטרכו בזה לאבד אף מפה אחת מעצמותם המקורית.

הבהנים היו מקבצים את הקרבן ומקשמים אותו בכל מיני פאר, ומניחים אותו לתוך אותו הרפוס ומציהים אש מסביב. התפים מתופפים, התוצורות מחצרות, והתינוק צועק ונשרף עולה כליל, הכל לשם שמים. כל העדה צהלה ושמחה, האבות מומינים את כל הנאספים לסעודה ואובלים ושותים וסתהגוללים.

נחמיה פוסע אילך ואילך ברנגות ואי מנוחה. ריח המאבלים, המוכנים לסעודה מצוה, העולה מן המטבח, מבעיסו וממיר את רוחי. מכמו נפל על ריק הדבשן העגיל, עם ארינת הצעצעים אשר מסביב לו, עם ברוכיו הסוככים על שני עברי ה"מול טוב", המדובק באותיות גדולות מוזהבות של עיסה על גבו, ואגרופו מתקמץ. האוה להרום ולבלע את הבל מלא את לבו. הוא היה חפץ לנשת אל אותו ריק-דבשן למוללהו באצבעותיו הדק היטב, הדק היטב, ולפור את אבקו לבל רוח, ביחד עם כל אותם הדבשונים, להלחמניות, הכעכים העגילים, הפשמירות, מעשה מחבת ומעשה אופה.

הכרית נועדה להיות כבית. הקרואים התאספו. לאחרונה בא הרב, המוהל ובל "בלי הקדש". כסא של

הפתקאות על כתלי החדר, ונתן גם אחת למראשותי היולדת. באותה שעה היה מחייך חיוך של בטול, והיר מרגיש גם קצת הנאה ושיביעת רצון, כעין אותה ההרגשה, שפרגיש האומן בראותו את חניכו אהובו משחק ורוכב על עץ-סוסו ומאין בו, למהר את הליכותיו. מהיכי תיתי, אם היא חפצה דוקא, מה איכפת לו? אמונה מפלה לא תשרש במהרה, בלאחר יד. ומאידך ניסא איך יבול הוא לצער אותה כמצב הנבחי. ולא יבטל רצונו מפני רצונה?

ביום השמיני היה נרגש וערקני מאד. הרהוריו גרו את עצביו. לבו מתכוץ ומתפעם. דומה שאיוו יד נעלמה אוחות כנרונו ומחנקת, מהנקת אותו, איזה מאורע של אסון מרחף באויר. הוא מהרהר במנהגי הברמים מקדם. הם שרפו שרפת למה. המת היה פחדם ומוראם, וגם אוהבם ומטיבם. לו הקריבו את הבל, גם את נפשם, דמם. זכרון המה, או רוחו, היה כמשך הימים לאליל, ופראים רבים הקריבו לו גם את בניהם. וזאת היתה עבודת המולך. הצינו דפום של מתבת, תובו חלול ומקביל לקבלת גופו של ילד. ההורים היו מביאים את בר בטנם כשירה ובזמרה.

עיניו מתלבלבות ודומעות. קמץ מלאה בתרים זרק לתוך האמבטאי בשביל המילדת, והוא עמד ודאה איך היא רוחצה את היצור הקטנטן היר, הנקרא ארם בפעם הראשונה. הוא שולח ידו, ואצבעו מרפרפת, נונעה ואינו נונעה, בלחי התינוק הרך. הוא מרגיש חום נעים עובר בכל גופו, ושמחה תוקפתו עד בדי להשתגע. הוא רוצה לצאת כמחול, רוצה לחבק עולם ומלואו, רוצה לצעוק ולהודיע את ששונו לבל רוח. הוא בולע את הילד בעיניו. חשק עז מונק בלבו, לחטוף אותו ולגנבלהו בכדור מקצה המטה עד קצה, ואם יצעק תהי צעקתו כאזניו כמננינת הפסנתר. היש אב מאושר ממנו?

הביאו לו אנרות ליוודת. בהנועה טבעית של הרחקה מן המאום והביעור נרעה לאהוריו, ומשך ידו מהן. הללו למה? מה רבו הבלוך ישראל! רוחו, שדים לילין, שארית אמונת הפראים משנות קדם, עבשו במאה העשרים! בדאי ללחום נגדה, לשרש אותה משרשה ולבערה בלה מן הארץ. אפס מבט אחד של בקשה מעיני אשהו הדף לגמרי את כל חשק לבו להתקוממות נגד המנהג, ובעצם ידו הדביק את

לא בן היא אצלנו עם-הגלות, עם אשר נהק זה אלפים שנה ממקום חיותו, עם אשר ה"אמול" שלו איננו ה"היום" וה"היום" יוכל להיות "לא מחרתו", אצל עם אי-גורמלי כזה, "שאלה החנוך" היא באמת שאלה בערת, המונחת כאבן מעמסה על לב: איך נוכל לחנך את בנינו, כי יהיו לאנשים מן הישוב, אנשים מהיום ועם זה לא יהיו מברחים להפחית ממקודיותם וישארו יהודים אמהיים, יהודים ממשיים, מלאים רוח יהדות, תורת יהדות ודת יהדות? —

היו ימים, אשר חלק גדול מעמנו כבר נתיאשו מבניהם, אברה כל הקוה להם מהרור הבא, עד כי גם המשוור גורדון מקונן ביאוש הנדול: ובנינו הכאים אחרינו? הוי! הם ילכו למקום אשר משם לא ישובו! אבל הזמנים גשהנו, הודות להנצחיות של העם-היהודי ואי אפסיותו נהפכה נביאותו של גורדון לנביאות שקר, ההשגחה הראתה לנו, כי דוקא אלה הילדים, אשר גורדון חרד כ"ב עליהם, המה אינם חפצים לברוח מאזנו, אדרבא, הם מחזיקים בכל עוז בכנפי לאומם, ולא ינחורו. אולם השאלה היא רק: האם ישארו כמשמרתם? האם לא יסחפו גם הם בזרם הזמן השוטף במרוצתו את כל הבא בידו? איך נוכל למצוא החבולה, לאחזה את ה"קרקע שבלב", המסובב מהמלחמה הגדולה של שני העולמות השונים, המהדווצים בלב הרור החדש? מצד אחד עומד לפני העולם היהודי עם צורתו הקדומה והוא מתאמץ בכל כחו להחזיקו בקדמותו, אבל מהצד השני עומד לפני העולם החדש עם ההשפעות הגדולות של העמים המודרניים והרביהם, אשר הוא חי בקרבם, והוא עומד על פרשת רביים, זה מושך לבאן וזה לבאן והוא אינו יודע אנה יפנה. המצב הזה קשה מאד.

הפרובלמה הזאת העסיקה תמיד את המחזות הטובים שבעמנו, ואחרי כל אלה עומדת עוד השאלה פתוחה לפנינו ודורשת פתרון: מה נעשה לבנינו, לעשות אותם ליהודים אמהיים ואנשים אמהיים כאחד? מה עלינו לעשות בי היהודי שבהם לא יפגום בהאיש שבהם והאיש לא יתנגד ליהודי שבהם? אחינו החסידים אמנם לא ישבו על מדוכה זו, אצלם השאלה הזו נפתרה בפשימות, "לא ילכו בנינו לגמנויות, לא ילמדו חכמות זרות, נחזיק אותם אצל הגמרות וכו' ועוד מענות ומענות כאלה, אשר כהנועה יד יומיפו כהנה וכהנה. פתרונים באלה ייסרו את בעליהם מאליהם. כמו שלא נוכל למנוע מכני אדם להתענג מזיו פני השמש, בן לא נוכל להפריע לאיש להנות מפרי החכמות הכלליות, וכפרט במקום אשר מהן לחמו נמצא וצרכי חיו, הקשים היום הרבה יותר מקדיעת ים סוף. ומלבד זאת הן כבר הראתנו התולדה, שתשובות באלה עפ"י רוב הפעלנה רק את ההפך מבונה בעליהן. בי לפי שלא דאנו האורתורקסים בעוד מועד לאחז את החדש עם הישן, נקמה בהם העת ושלמה להם שבעתים אל חיקם. בן למשל ראינו איך

ר' משה לנדא, נכד בעל "נידע ביהודה", אשר היה מהמתנגדים היותר חזקים לספרי בן-מנחם והמאמפים (צלח ברכות ב"ח ע"ב), היה אחד מראשי דורשי הריפורם במדינת ביהם, ונבריא ריסר, בן בתו של הגאון ר' דפאל המבורגר, אשר החרים את אחד מפרנסי אלמונא בגלל דרשו קצה הקון בעבודה והברח בעבור זה להתפטר ממשמרתו, ככל אהבתו לעמו הנהו אחד מראשי האסימילציה שבזמנו. ועוד יותר מזה: הרב ר' שאול מפפד"א, בני של הגאון המופלג בתורה ובחסידות ר' צבי הירשל מברלין, אשר חפץ להחרים את ר' נפתלי הירץ וויזל, בעבור חפצו להנהיג סדר ומשמר בלסוד העברי, כבר היה חפשי בדעות ונוטה לריפורמה ובנו של ר' שאול זה, הרב אריה ליב, שהיה מצד אמו גם נכד להגאון ר' יצחק יוסף האומים אבד"ק ברעסלוי, המיר את דתו בדת הקטולית. שלשה האותות האלה ישפיקו למדי, להראות, כי קשיות ערף של הרבנים, אשר החזיקו בכל חכם בהחלטהם: "חדש אסור מן התורה בכל מקום", לא הועילה להם מאומה, אדרבא, עוד הקימה להם רעה מהוך ביהם ובל זאת רק מפני שלא חפשו אחרי דרך-מוצא, באיזה אופן להתאים את היהדות עם הזמניות, והשאירו את השאדה הפוחה לפנינו, עד בי גם אנחנו עומדים היום ודואים איך בנינו מהתאבקים עם עצמם ואינם יודעים לשית עצות בנפשם, להשאר יהודים נאמנים ועם זה שלא לההראות כחצי-אדם, בי אם באנשים שלמים, אנשים אירפיים.

בטרם אבוא לעקר מנמתי, לנטות להציע איזה פתרון להשאלה הזו, אמרתי לחזור ולחפש בהיסטוריתנו הקדומה לדעת. הבאמת היה כן תמיד בישראל? האם תמיד ההבלט ההברד הנדול, שבין היהדות הכלליות? ההתנגדו תמיד רכני ישראל להתמוננה חול וקדש ביחד? אבל איך נשתומם בראותנו, כי לא זאת בלבד אשר קדמונינו לא התנגדו להזווג הזה, רק עוד הם בעצמם ספגו בקרבם את כל ידיעות זמנם ועוד יתרה עשו, כי בכשו להם קתדראות כבתי הלמוד הגבוהים בארצות מנוריהם ושם למדו כפומבי את שעוריהם להלמידים רבים ושונים, כאשר עוד נראה בפרקים הבאים.

הצעד הנכון.

אף שיודע אני, שהדברים רבאים מן "העם" אינם מוצאים אונים קשובות בין "בני העליה" שלנו, מצאתי בכל זאת לחובה לי לאמרם, וישמעום לכה"פ בני גילנו, אלה העברים, היהודים "הפשוטים". הקונגרס ההשעיי עומד אחר בתלנו. אם יביא הוא יותר תועלת "מעשית" להנועתנו מחבריו הקדמים, יסים ידברו. אני לבשעצמי מסופקני מאד. למיזם באה הציונות בתור פוליטית-דיפלומטית — ימהיום ההוא הנני ציוני — אך קול דברים אנו שומעים, ומעשים, מעשים ששטם יהיה נאה להם, כמעט שאין אנו רואים

בלל. אנו שומעים רק הב-הב, הבו שקלים. הבו מס-המפלגה, קרן-המפלגה, קרן-לאומית, קנו מניות הבנק הקולונילי, הבו כסף והבו כסף. — כל זה לכשעצמו טיב ויפה ומוכח. והיוצא לנו מזה? גם אני יודע, שכשאין חכן אין לבנים, ובאין כסף אין קמה, אך בכל זאת, לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. ומאשר ידעתי את רוב העומדים בראש הנועתנו הרואים לעתיד-עמנו, כי כמעט רובם אין כחם אלא בפהם, לבן רוח היאוש יפעמני ומקצץ הוא את כנפי תקוה.

אני לבשעצמי — ורבים המה החושבים כמותי — היה חביב לי מעשה אחד, ולו גם מעשה של מעות, מעשה גם מכלי שיעלה יפה בפעם הראשונה, מכל הקונפדינציות, הכרכורים, ההרצאות, הקומיסיות והנאוים היפים עם כל פעמויותם ודקדוקי עניותם. כבר קצה נפשי בלחם הקלוקל הזה עד לנדא. הלא לכל דבר קץ וסוף! די לנו בדברים גם היותר יפים. מעשים, זהו כל תקוה, מטיתי ומגמתתי. ואם ישנה האפשרות ושעת הכשר למעשים ממשיים ונחוצים, אדמה שלא יקשה להוכיח זאת לכל איש מעולם "העשית" החפץ חיים.

הנה מנחמים למשל מליוני בתר בהבנק הקולונילי ובקרן-הלאומית זה שנים אחדות באבן שאין לה הופבין ויבולים הם לנוח שם כשלוש על משכבם עד שיבא אליהו. — והבנק הזה אינו יכול להתפתח ולהביא את התועלת בה במדה, שקו מיסדיו, הודות לעסקיו הטובים, המביאים פירות 2.6% אחת לשהים או או לשרש שנים — ועמנו הוא סוחר חריף ובקי הוא בשווי של כסף... ולהקרב הלאומית, אני עד בדבר, שענו לי ציוניים טובים, בשהלכתי לקבץ: שלכל דבר אחר שבצדקה או לכל מוכד אחר יהנו, אך לא להקרב הלאומית, משום שרואים שמכספם נעשה איזו מין אלקי-מסכה, שאינו זו ממקומו, קרן-מתה. לו קנו מנהיגינו בכסף הזה — שכמעט כל אחד מנהגנו כבר ההיאש ממנו — אדמה בארצנו, בכדי לחלק אותה בין אלה הרוצים לעלות אליה לעבדה ולשמרה ולשלם בעדה בשעורים לשנים, כאשר עושה הבנק הפרצלי — ונמצאים עתה רבים המוכשרים והחפצני בכל נפשם ומאדם לעלות ולהתישב בארצנו באופן כזה. היש בעולם עסק יותר טוב ומועיל מזה?! הלא האדמה הקנייה עכשו הביא אחרי שתיים או שלש שנים דוח יותר גדול מכל העסקים שבעולם ולכל הפנים יותר מאשר מביא הכסף המונח בבנקים האנגליים, הלא מחיר האדמה יעלה פי חמש אם לא פי עשר! ואם יאמר מי, כי חקי הארץ אינם מרשים לע"ע עסק כזה — איך קנה הנדיב רוהשילד את קילוניותיו? בלתי-אפשרות אין גם בתורקיא!

יבולים אנו בנתיים לבטוח כהנדיב הנ"ל, שיקנה הוא את האדמה על שמו, הוא לא יעשה שום קנוניא — או יבולים אנו למצוא אופן אחד. האיך בנינו דקמורים וארווקמים טובהים? ולו הראתה הנועתנו אותה חיים ומעשה כאלה, ולו יבול הבנק לשלם — לא באשר ע"ע במעט אפם — חמשה אחוזים למאה לדיבידנדה, אז הלא המכרנה מניותיו בלי שום צוחה בחוצות, כמעט ברגע, גם יוכל להוציא עוד בפלים באלה — ולהקרב הלאומית יהנו ויחזרו ויתנו ביד מלאה ובעין יפה ולא פדויותה פדויותה... והעם, אם יראה איזו תנועה של חיים, של מעשים ממשיים, לא יעמוד מרחוק, אם יראה עמנו הנצרך לפי הגוע בלחצו ובדחקו, שמעירה זו ומוז נסעו לארצנו איזו בע"ב פשוטים וההישבו שם והם מתעסקים בעבודת האדמה — והעסק לא יהיה רע מזה שעוב פה, כי פה בגלותו במעט שאין שום עסק מקוד בטוח לפדנתו — אז שום דבר שבעולם לא יעכבהו, גם את רכיו ורכניו עם כל אלילי גלותו, את הכל יעזוב פה, ישמע להם בשמעו את השלג מהחרף שעבר, ינהד שמה בלי כל קריאה, באלפיו ובכרבותיו, בכחותיו וכידיעותיו. והוא בעצמו יעשה לו שם סדר נכון כפי צרכיו. אך להנאמים ולהמלות המצללות מה יהיה, זה באמת לא אדע... יש מעשים, שבכסף הבנק אסור לנגוע, לעשות בו עסקים, משום שמא תבא שעת הכשר ויהיה נחוצ...

מגיש ומניח את הנמול על כרבי הסנדק, התינוק אשר בכל עת ההגשה, המלסול והנדנדו, היה שותק. התחיל עתה בובה וציוק. הסנדק מטלמלהו הנה והנה, והמהל החל להתיר את קשוריו. צעקת הילד לא פסקה, ולהפך מרגע לרגע נדלה. חזוה הקמן עולה ויורד, פניו מוריקים ועיניו נהכרכמו. הרב צוה להמתין. הוא מסהבל בפני הילד ואומר: במדומני שצורתו נשתנתה ואסור למול אותו. הרב יצא מפי הרב וצעקה ובהלה בכל הבית, האם בחדר השני נתעלפה. אשה מניקה אחת נדחקה בין האנשים ובלי כושה חלצה שר, להניק את התינוק ולא קבל. נחמיה עומד ככול עץ, ידיו רפו, עיניו נתכלמו ויצאו מחוריהן, ספות של זעה זנקו ובצבצו על מצחו, והוא מרגיש צנה וקור בכל אבריו. הילד בובה ומתפרבם, ונפשו של האב גם היא מתפרבסת ובובה על חרבן עולמו. פהאום הוא חוסף את הילד כזרועותיו ונגש אל הרב:

— רבי! ומחול נא לשית ידועל ראשו של התינוק וללחוש לו על עין דעה...

אליהו דפור ככד ומכוסה כפרכת הוצג בהוך ועליו ישב הסנדק. בעל הכרית ההבוץ כפנת הספה לנקודה בלי להראות. עיניו מושפלות ארצה ומגורות לחצאין. פניו הלבניו כמפה זו הפרושה על השלחן. ערקו דקותיו נשתרכבו, בחלוחם כולמת מתחת העור, ומדוצת הדם הדופק נדאה לעין. פהאום צעק השמש בקול גדול: "קבמד!" נחמיה נתכהל, נהפלץ וקפץ על רגליו והלך על משמרתו. סקירה קלה הוא שולח אל החדר השני. המון נשים שם, לבושות בגדי יום טוב. על כל פנים שמחת חג. רק זו היולדה חודת פנים ועיניה לחות. הוא מרגיש בצעדה, הוי, כל כך גדול ועמק הצעד, ומי יכילנו! האם לוקחת את הילד המוחתל, כובה בחשאי, ונותנת אותו ליד הרבנית בראשנה. זו מוסרת אותו לשכנחה, והתינוק האומלל נמסר מיד ליד עד שבא ליד ה"קבשרין" באחרונה. ה"קבשר" מקבל אותו מידה, ועוד הפעם הולך הילד ונמסר מיד ליד. רבש"ע, מתי יהיה הקץ למסידות, להגשות ולקבלות האלה.

בעל הכרית מקבל את הילד אחרון. שתי ספות חמוה זולגות מעיניו ונופלות על חתולי הבר. הוא

היש לך עוד שעת הכשר יותר מובשרה ועסק יותר נחוץ מזה? ואולי ימעון מי, שצריכים אנו להזהר בזהירות יתרה, שלא להביא את כעס הכסף ואת המעשה שלנו לירי סכנה — הלא המעשים באים ומטפחים על פני הטוען הזהיר הזה — וכי ברוסא, ובגליצא, ואפילו באשכנז, באנגליא וכאמריקה, יהודינו יותר בטוחים בחייהם ורכושם מאשר בארצנו? ! מבל הארצות האלה יגרשו וירדפו יר חרמה ועצה"מ עוינים ומענים אותם. ובארצנו, התורקים-הצעירים קוראים להם בחבת אחים: בואו ורשו והאחזו בה. וכי היה חסר הרבה וכמה אלפים מאחינו היו נופלים במלחמת סרביא -- ולאיו תועלת? ומה טוב ומה יפה היה, לו עמדו עתה כל אותם האלפים והרבבות מאחינו, שנפלו במלחמת יפן והאובדים כרוסא וברומניא, לימין ולעזר התורקים הצעירים, לכער את הרשעה והבערות מארצם? איננו יודע למה מנהיגינו מחכים עוד, אולי להעת שכל העמים האחרים והאחזו כארצנו ולנו לא ישאר אף מדרך כף רגל אחת! או אולי שהעמים והתורקים יביאו להם יונים צלויות על טסי זהב ויכרעו ברך לפניהם ויתחננו אליהם: במשותא מכם רבותי הואילו ואכלו! גם בשאלת המקום להקונגרס הבא, גדולים חקרי לב עם פעמים ונמוקים. הנני מרשה לו לשאול: מרוע לא יהיה בקונסנטינאפל? אם לא בירושלים? האם הגרמנים או העמים האחרים אוהבים איתנו יותר מהתורקים? הלא עלינו להתקרב אליהם בכל האפשר, ולרכוש אמונתם בנו. ישמעו מה שאנחנו חפצים וכדומה ל', שאין אנחנו חפצים שום דבר שיהיה לנזר אינרסיהם. ואם גם לאיו צירים תהי הדרך מעט יותר רחוקה, ומה בכך? מי שירצה לכא, יבא גם לירושלים או לקונסנטינאפל. אך מי יתן שומע ל'!

ימלו. א. שרגל.

מהמזרחי.

חברה ציונית מזרחית בפאריז. לשכת המזרחי בפאריז מודיעה אותנו, כי קול הסורא של נשיאה מר ע. ביהלר נתאספה ביום השני לירח מאי בפאריז בבית-כנס" 8 rue de l'Hotel de ville. בפעם הראשונה אספת מזרחיים גדולה. הנואם מר ראובן כהן ראש המזרחי באנטוורפן, אשר נקרא להאספה הזאת, עשה רושם אדיר בנאומו על לב שומעיו ובו בלילה נתיסדה חברת מזרחי, אשר כתבו לה ידם חמשים איש. ויש תקווה כי החברה תשגשג מהרה ותשלח פאוותיה למרחוק בצרפת וביחוד במושבותיה באפריקה הצפונית.

פיליטון הטו.

המתאחרים.

סיום שאחזו יעקב בעקב עשו ויצא אחרונה דבק גזענו במדה זו: להתאחר בכל מעשה ובכל דעה ומדה ולצאת בעקבות אחרים כאשר כבר עבר המועד, כאותו המשורר במשל הירוע, שהתאחר ואבד חלקו בעולם. המבלים, שמלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לישראל, היו בנין אב לכל קורותינו. מי זה עבב בישראל להיות עם אחד ולהקים להם מלך מיד בבואם לארץ בנען ולמנוע כזה את הכנענים והמואבים והעמונים והמדינים והפלשתים ממשול בהם ומלחצם? הלא עם גדול היו, גדול מכל העמים האלה. אבל היהודי מחכים ומחקה מעשה טוב של אחרים רק אחרי אלפי נזקים, שסבל מההרשלותו ומהתאחרותו. ובטרם ירד לשחת לגמרו לא יתעורר להתחבר וישב לו בל יהודי נפרד מאחיו בדר ולא בטח ויבחר להתחבר לזרים מאשר לאחיו, להגין יחד על כל האומה, כמו שראינו זה עתה במאון החרדים וה"סלבים" להתחבר לאגודת הקהלות, כי אם לזרים ותחברו לנזקנו ולבשתנו. גדלגה על ההיסטוריה שאחר זה ונשקיפה על קורותינו החדשות. לפני ה' שנה קמה הנועת הרפורמציון בעולם הנצרי. יעקב האוחז בעקב עשו הלא מכרח גם הוא לצאת בעקבותיו והלואי יצא מיד, לא חלילה

לעשות תקונים ברה, אלא לברר וללבן ולהשכיל ולהבין, כבל אשר עשו אחרי בן, כאשר התאחרו בשלש מאות שנה. אלו עשו כן בזמן ההיא, כאשר הפשה עוד הדת המקום הראשון בחיי האדם, או היו עושים לא תקונים, אבל הקנות טובות, בעין הקנות הגאונים והקנות רגמ"ה ורמ"ה לפי צרך הזמן והמקום, כמו שהיה נהוג בסוד חכמי ישראל בכל דור. והיו מצילים את היהדות מהתנינות ומהתאבנות עד כדי להמאם על הדור החדש. אבל ליהודים יש המיד פנאי להמתין עד ששינו נזק עצום מן ההרשלות, נזק שאין לתקנו עוד. וכאשר התאחרו בשלש מאות שנה עד שקמו במערב לחקות מעשי הרפורמציון בימי הרבולוציא ושלטון החמרות בעולם פרקו מעליהם בל עול תורה ובטלו. כל היהדות, שלא מצאו בה מעט וגרמו שמד ובליין גמור לבניהם. יעקב אינו יכול להיות רזי ונשכר, הוא בא באחור זמן ומפסיד הכל. כאשר התפרקה המלכות בכפה האחרונה, זו של נפוליאן, התחילה הרוח הלאומית לפעם את כל העמים וכלם קמו לפרוק מעליהם עול זרים. ויעקב, האוחז בעקב עשו אלו קם גם הוא בזמן ההוא, בטרם תפש רעיון ההתבוללות מקום בתוכנו, בודאי היינו יושכים כבר היום איש תחת גפנו והאנתו בארץ אבותינו. אבל אנחנו התאחרנו בסאה שנה אחרי שכבר נרשעה האות ההתבוללות בנפשות היהודים בכל ארץ אף בין החרדים ועתה צריכים אנו להביא ראיה, כי ישראל עם הוא, כדן המוציא מחברו... כאשר התרחבה והתעמקה חכמת הטבע והתפשט הלמוד החפשי בב"ם והחקירה החפשית, באה עמהם כפירה גמורה במה שאחר הטבע, כלומר במה שהחוקרים לא הגיעו עדיין להשיג בשכלם והיהודי היפה והכבד ר' יעקב ההאחר. מילא כהתרשלות הזאת לא הפסיד מאומה בכל אופן. אבל החקוי לאחר זמן למה הוא בא? היהודים המודרנים כופרים היום בכל דבר שאין השכל מבינו עדיין, בעת שרוב חכמי יתר העמים כבר שבו בהשובה והם מבקשים את אלקים כל אחד ע"פ רבנו. הרבר בא לידי כך עד שבן יהודי או בת יהודי במערב או אפילו ברוסא, שנפשם עורגת לאלקים, שהם מטבעם גושים לדת, מוכרחים להמיר דתם, למען ימצאו את אלקים, שאינו ביהודים המודרנים. הוי יעקב, יעקב! איפה היית עד בה? למה התאחרת בל כך ואם התאחרת, למה לך לחקות לשיא סעשים ורעות בטלים של זרים שלפני שני דורות? לריק מוסרך, יעקב לא יתקן ארחו! הוא יוצא בעקב עשו לאחר זמן ודורש עוד את הבכורה!

וכן בספרות. סופרי צרפת בדור הקודם הנהיגו את הריאליזמוס, להתרחק מן הרמיונות וההזיות ולספר ולהאר הכל כמו שהוא באמת, בלי גזמא והפלגה. בדרך הזאת יש בח אסתתי רב ויותר מזה כח מוסרי. אבל חסרון יש לה, שאינה מושכת את הלב ואינה מרימה את הנפש וסמילא פעולתה מצערה. בדור הזה חזרו כל הסופרים החשובים בכל העמים לדרך הרומנטיזמוס, להזיות, להפלגות והם בובשים את העולם. וסופרינו העברים והזרנגונים משבעים ועומדים להתאחר, ככל בני עמם, הם התחילו זה עתה להנהיג את הריאליזמוס כספרות, אחר שהוא אצל אחרים כבר עבר ובטל וכל הכותב אצלנו ספור יפה רומנטי או הומורסקה הוא ללעג ולקלם. הריאליזמוס, שהשליכוהו העמים ככזו, הורם בידי סופרינו ונעשה לאלהי העתעים.

וכן בלשון. לסופרים הלועזים בדורות שקדמו היה מין יצר רע להתימר בבקיאות בלשונות הקלסיות והזרות וערבו בלשונם מלים זרות הרבה מאד לצרך ושלא לצרך, למען יראה העם הפשוט ויתפלא: כמה זה בקי ויודע מושגים, שאין לנו שום השגה מהם! וכשתעייין כספר מלים המצא שאין כמלים הזרות שום חכמה, שאין אתה משיגה, המושג יכול להחבטא גם כמלה אשכנזית פשוטה והמימה. ור' יעקב שלנו התאחד גם בזה. כל זמן שהשתמשו סופרי העמים בהמון מלים זרות ומליצות זרות, שמר הוא סגנון התנ"ך במהרתו ונזהר משום סכנת נפשות לערב איזו מלה תלמודית או לועזית כלשונו הקדמונית והענייה

לשבחה ולעשותה ראויה לקלום מושגים מדור דעה זה. ועתה כאשר עבר דור שלם במעט, שמהרו כל העמים הנאורים את לשונותיהם ורחקו כל מלה זרה. שלא לצרך מתוכן, בא היהודי היפה והכבד ר' יעקב, לאחוז בעקב עשו באחור זמן. הסופרים העברים התחילו זה עתה לערב מלים זרות ותלמידיות בשפת עבר לצרך ולשלא לצרך ומקלקלים את שפתנו להבד ולריק ומי שאינו עושה כן הוא בטלן, שאינו יודע לשחות עם הזרם ולקיים מצות, "מארע" ומצות תקוי מעשה הסופרים הלועזים — מלפני שני דורות. ר' יעקב למה התאחרת? למה לך להיות תמיד ללעג ולקלם? המחטט.

מכתבים מצרי המדינה.

וויין. אגודת הקהלות. בשבוע שעבר היתה פה בהיכל מועצת הקהל האספה השנית של צירי הקהלות האוסטריות, להועץ על תקנות אגודת הקהלות, שנערכו ע"י ד"ר פיאלא ראש הקהל בבירן וד"ר זוננשיין דה"ק בסרופאו. באו במאה צירי קהלות ורבנים. מגליצא לא בא אף בא-כח קהלה אחת רק חברי הקלוב היהודי (חוץ ממאהלער), שהשתתפו לא בתור ב"ב קהלות. היו"כ ד"ר שטרן נשיא קהלת וויין ספר בפתיחתו את תולדות הרעיון, כי כבר בשנת 1849 התעורר הרעיון בקהלת וויין ובשנת 1869 כאשר נוסד חוק הקהלות בשנת 1890 בארה הממשלה וב"כ היהודים בבית האדונים, כי מועצת הקהלה היא רק יסוד להסתדרות הקהלות במדינות ובממלכה. אני — כן הגיד היו"כ — כבר הצעתי את התקנות האלה לפני הממונה על זה במניסטריום ושמת על המוסד. מצד הממשלה לא יעכבו איפא. ולא זאת כלבר, אלא שהממשלה עצמה כבר ערכה כמה פעמים תקנות הסתדרות כזאת ולא הספיקה להציען. להכלית זאת שלחנו את התקנות האלה אל כל הקהלות והזמננו אותן, שהשלחנה מהיך ראשיהן באי-כחן אל האספה. יש להתאונן שבגליצא נדחתה ההזמנה. לפי הורעת עתון נדחתה בקראקא, אף שבכר החלט שלא לצאת מן הכלל, יען הגיר שם אחד מחברי המועצה, בי כל ההצעות, שהציע בוער עורך התקנות לטובה גליצא, נדחו ואחרי שאין תקוה, שתשמע האספה את קול גליצא, לכן אך לסותר הוא לשלוח ב"ב הקהלה. מכרח אני להגיד — הוסיף היו"כ — שאם באמת נאמר שם הטעם הזה שקד הוא מתחלתו ועד סופו, אף הכרה אחת אינה אמת. האמת היא, שבאי-כח הקהלות מלבוב, מקראקא ומסמניסלב השתמשו מיד בתחלת ישיבת הועד עורך התקנות ולא התחילו כלל להשתתף בעצה ויצאו בתואנה, כי החרדים בגליצא אינם רוצים בהסתדרות בללית. שקד הוא שהציעו איזו הצעות ונדחו. אדרבה אנחנו חפצנו למלא רצון ב"ב גליצא בכל דבר שאפשר והם מאנו להגיד רצונם. להסר ממנו עקשות פה הזמנתי שני ב"ב היהודים החרדים בוויין ורבים וידעו נא, כי לא נעשה שום דבר, אשר על ידו התחלל איזו הכרה דתית או מנהג דתי, כמו שגם בהנהגת הקהלה פה לא נעשה דבר בזה, יעידו נא באי-כח החרדים בזה.

לפני הכניסה בגוף הענין התאונן הד"ר נבד על שנישנה עתה סדר שליחת ב"ב הקהלות ואין דשות לשלוח רק חברי מועצות הקהלות. אחרי שהאספה הזאת היא רק המשך האספה של אשתקד, לא פקעה זכות הצירים הראשונים. (השנוי נעשה, למלא רצון ראשי הקהל בלבוב ובקראקא, שערערו על שליחת ציונים, שאינם ראשי קהלות, אל האספה. המע).

לפני החלת הוכוח מסר ב"ב החרדים בוויין מד כ' הופבואר מודעה, שהם לא ישתתפו בהסתדרות רק אם יסירו ממנה כל ענין דתי ולא יהיה לה שום דבר עם הרבנים, סורי הדת ויתר פקדי הקהלות. ההסתדרות תהי רק אגודה להגן על הזכויות הפוליטיות של היהודים כעין ה"אוניון", אך במדה מרובה או שעשו לחוק, שכמועצה העליונה של האגודה לא ישמשו רק אנשים שומרי שבת ונשמרים ממאכלות אסורים, אכל לא יתכן שעברניים ישגוהו על עניני הדת וישלטו בהם.

על זה ענה היוב"ר, כי מר הופבואר יודע, כי הנהגת הקהלה בוויין מגינה על הרת כזהירות. בן למשל הצליחה לבטל את הגזירה, שגזרו הנהגת העיר והמדינה על השחיטה, מה שלא הצליחו היהודים כובסן ובשווייץ. אם יוסיפו לגזור כזאת הלא טוב שתעמוד נגדה הסתדרות שלמה של כל היהודים מאשר יחידים. ובן הדבר בחוק שביתת יום א' ועוד אחרים. רק פהד שוא היא, שהנהגת ההסתדרות תכריח את החרדים לקבל רבנים ושוחטים שתבחר היא. מדוע לא קרה עוד דבר כזה בהנהגות הקהלות. בוויין יש קהלה של יהודים, ג"כ הסתדרות גדולה מאושרת מן הממשלה ומדוע אין להחרדים מה להאונן עליה, כי המילה עליהם דבר שלא ברוחם?

שמייר מקהלת קולין כביהם מתאונן, שאין בתקנות רק אגודה אחת כביהם. ושם צריכים שהי אגודה, אחת, "למשכ"ב" ואחת ל"אשכנזים". אם לא ימלא החפץ הזה, אז ייסדו להם ה"משכ"ב" אגודה מיוחדת, שלא תשתתף באגודה הכללית.

שמנד דורש להכניס בתקנות האגודה גם עניני הרבות ובלבלה, להרבות ידיעה היהדות ושפ"ע ולסדר את עניני הפרנסה בגליציה, שלא יפלו למשא על יהודי המערב. הנהגת האגודה הבחר בבחירות כלליות או מתוך מועצות הקהלות, אשר הבחרנה בבחירות כלליות.

ד"ר שטרובר דורש להסיר מן התקנות כל ענין דתי והאגודה תהיה רק לאומית יהודית, להטעות נוכח רק את עצמנו, את אחרים לא נובל להטעות. הוא מתאונן על מעט המנדטים, שחלקו ליהודי המזרח. בכיובינה 106000 יהודים ושולחת אל ההנהגה מספר חברים בשלזיא כעלת 12.000 יהודים. בכלל הוא מסכים לדברי שמנד.

הרב ד"ר גירמן מגיד תוכחתו לחרדי גליציה מדוע שהקו לפני עשרים שנה, כאשר נמלה הממשלה עצמה את הנהגת הקהלות מידי הרבנים ות"ח ומסרתה להדיוטים ועבריינים, אף קול אחד מאנשי גליציה לא נשמע אז נגד הגזרה הזאת והיום, כאשר יהודים עצמם רוצים להתחבר להגן על זכויותיהם, הם צועקים כאלו רוצים להשמירם. אין ככל העמים עם אוהב שלום ורודף שלום בישראל, שתורתם והפלותיהם מלאות רעיון השלום ורק כיננו לבין עצמנו חסר השלום כל כך. שזנאינו אינם מפירים כיננו ולמה נפרד אנחנו? הרב פירסם דורש ככל רבני המזרח, להסיר מן האגודה כל ענין דתי וליסרה רק להכלית הגנה על הזכויות לכד באופן חפשי ולא להמיל חובה ע"י הממשלה, להקטין יפוי-כח הרבנים והקהלות.

ד"ר פיאלא עונה על כל הטענות, כי הממשלה שמדרה את עניני כל הדתות וזה עתה גם את עניני המחמדים בכוסניא, יש לה רשות לדרוש מאהנו לעשות סדרים גם בהנהגת דתנו. התקנות אינן מקטינות ערך הרבנים ואינה נוטלת יפוי-כח הקהלות. אם פקידים נוצרים מפקחים על קהלותינו ומתערבים בענינינו, הזה טוב בעיני החרדים מאשר אחיהם יפקחו עליהם? הפחד היא לריק, כי החלטתנו אינה עוד בלום. הממשלה הערוך עוד אנקפה, לשמוע חות דעת כל המפלגות ואז אפשר לתקן הכל לפי חפץ כל הנשיות. אבל חרפה לנו יסכנה להראות את הממשלה והעמים, כי אי אפשר להביא אחדות בין היהודים. אם יחפצו יהודי גליציה להפדר מעלינו אל גא ישילו את עניייהם על צוארינו, יראנו גם להם בעצמם.

היוב"ר ד"ר שטרן מודיע, כי מד דוד שרייבער מדרוהביש מסר לו כתבי מחאה מן 207 קהלות בגליציה נגד ההסתדרות, ואם לא תוציא האספה את גליציה מן ההסתדרות יסור את המחאות להמניספריים. היוב"ר ועורכי התקנות החלישו איפא ליעץ, ליסד את ההסתדרות בלי גליציה, כי מדינה אשר מן דמ"ה קהלות ממאנית דב"ו להתחבר, אין לכוף אותה.

ד"ר גבל אומר, כי מן המחאות בחתימות ראשי הקהל אין דאיה, כי הרי באותן הערים עצמן החליט העם להתחבר לאגודה. היא מתחנן שלא להוציא גליציה מן הכלל. שמנד מודיע, כי מן הערים שמשעודועץ ואמיניה,

הנחשבות בין הקהלות המתנגדות השיג הוא מכתב באחריות מראשי הקהל שהם דורשים לרבר כשבילם, כי הם מתחברים. החתימה משתי הערים היא איפא מזויפת וזוה נלמוד על השאר.

היוב"ר ד"ר שטרן גם הוא מודיע, כי מאחת הקהלות המוחאות השיג מכתב מהנהגת הקהלה, להעמיד לה"ב ארטודקסי, להסכים לאגודה. (התרגזות כללית כהיבל).

ד"ר גבל צועק, כי יובח, שרוב החתימות על המחאות הן מזויפות ומפני רכאים אין להוציא מדינה בעלה רוב היהודים מן הכלל. כפרלמנט נלחם נגד הפרדת גליציה. עוד דוברים רבים הסכימו לזה.

היוב"ר העמיד למנין את ההצעה להפריד את גליציה. ההצעה נדחתה ברוב גדול.

בן נדחתה גם הצעת שמייר, ליסד הסתדרות מיוחדת ל"משכ"ב", שמייר יצא כחרי אף; החלט רק לשים לב לחרות הלשונית.

כוכח על פרטי התקנות נהקבלו כמעט בלן כמו שחבר הועד רק הוספת שמרובר נתקבלה בדבר הפצת חכמת היהדות.

בסעיף 18 הוסכם הנוסח: באגודת הממלכה ישנם 71 צירים, מוויין עשרה, מפריעסט ארבעה, משטרנוביץ שבעה, מלבוז עשרה, מקראקא עשרה, מפראנ עשרה, מכרין חמשה ומשלוזא חמשה ועמהם עשרה רבנים. כל אלה יבחרו מאגודות המדינות. יתר הסעיפים נתקבלו כחבור הועד. כמלים פורמליות הנהגות ננעלה האספה רבה הערך הזאת.

מכתב מארץ ישראל.

ירושלם. ימים של התהוות הם הימים האלה בארץ תרקיא, בכלל ובארץ-ישראל בפרט, מאורעות חשובי הערך עומדים על סדר היום פה, היסטוריה על נבי היסטוריה נבראת, אותה הממשלה החשכה, שהיתה מכוצה כסממכול שלה שנות מאות ודורות מספר, נתנה את הקינסטימציה בעל כרחה ובעל כרחם כאו איפוא כל איהם המאורעות הפוליטיים המתהיים בזמן האחרון בעולמנו פה. רעש בכל הארץ, בכל יום היסטוריה חדשה. אספות זנאומים, שהעם התורקי לא היה רגיל בהם מעולם, נעשו לתבופה, להכרחיות, וגם העם הערבי, שרגיל היה להתקפר בשליחו על נבי "הקפה-השחור", גם הוא נעשה, ע"י רחיפה מכחויץ, לפוליטי מלאכותי. — וההתענינות גדולה במדינה, מפלגות הצעירים או "התורקים הצעירים" מתרבות והעם הערבי "העצל" יוצא גם הוא ומחמם את גופו המרדל לאור הפולטיקה... ונהנה מזווה. כיפו וכירושלם נערבו בשבוע שעבר אספית פומביות גדולות, שבהן לקחו חלק כל מנהלי הערים האלה עם פחת העיר בראש. כיפו נשבע הקימקס (שר המחוז) בקורן, שישאר נאמן לכל חקי הקינסטימציה, ומנהל החוף נשבע, שלא ישלח את הבקף ממכס הגבול להממשלה עד שיסדרו הענינים לשוכת החרות. בירושלם נאלץ היה פחת העיר צבחי ביי לקרא לפני העם הסואן את המלגרים, שקבל מאת הממשלה המרכיות בקושטא ובנאומן, שנשא לפנייהם, נחם את העם שהקינסטימציה, שהביאה חיים חדשים ורעננים בכל הממשלה העותמונית, לא תפר "וכי הענן הפרוש על שמי תורקיא יתפור במהרה"...

בימים האחרונים מגיעים הנה שמועות מרגיזות ממושבות היהודים ביהודה ובגליל ע"ד התנפלות של ערבים במקומות שונים על יהודים. לפני שלושה שבועות כמעט שבאה בחיפה לעלילת-דם על היהודים. ובשבוע זה הגיעה אלינו שמועה מרגיזה מהמושבה "סג'ה" בגליל. מקול-הקורא, שאני מעתיק פה לפני הקורא, יוכל לדעת עד כמה נגעו הדברים האלה בלב בני עמנו פה: "חברים ואחים! — אומר הקימק, שהוציאה מפלגת הפועלים פה — ביום ב' אחרון של פסח נשפך דם הגבורים הצעירים ישראל קורנגולד וש. מלמד בעמדם על משמרתם להגן על ארצת ישראל ובכבוד עמם, ובעוד איזה ימים נוע דוב שווייגר, שנפצע לפני שני ירחים. מירכתי צפון מרוסיה

כאו הצעירים האלה, לעבוד את ארמת ארצנו ולשמרה וכועה אפס רוח איתה בתור שכירי יום. אך הם לא יכלו להסתפק בהפקיד פועל פשוט, נפשם שאפה לגדולות מאלה ויהאיו לעמוד בשדרות הלוחמים הראשונים ויעלו הנלילה, מקום שם התחילה המלחמה הלוהטת ויהיו לשומרים, שומרי מושבות עבריות. עד עתה היתה משרה זו כלה בידי הערבים והאבר היהודי נח כהשקט על ממתו, נשען ובטוח, כי לא ינום שומרו הערבי. דוב שווייגר היה בין הראשונים שהבינו את כל המרירות של מצב הדברים וכיחד עם עוד מחכרנו לקח ע"ע שמירת המושבה "מסחה" ואחר כך עבד בתור שומר כסג'ה ומצפה. דוב הצמיץ כאמץ לבו ובמהירתו עד הפליא ויעמוד בראש השומרים במסחה, גם חברנו ישראל קורנגולד, שזה אך פחות משנה עברה עלינו מיום באו לא"י, היה שומר כסג'ה. בעמרו על עמדתו התנפלו עליו פראי האדם ויורו בו מקנה הרובה ובנפלו לארץ קרבו אליו וימיתוהו. כשעת הרחיפה אחריהם מת הצעיר השני ש. מלמד. בדמעות אנו עומדים — אומר הלאה הקי"ק הנזכר — על קברי הקרבנות היקרים ומביטים ביגון בעיני העתיד. המוכרחים שבנו נופלים חללים מחץ הפרא הערבי ואנו שואלים בראנה: איכם איכם בני המככים יבר-כיכבא, בואו לרשת את מקום הגבורים הנופלים, שנפלו במלחמתם בעד עסם, יאהם קרבנות חביבים, החיו תמיד לפנינו לסמל חי, לזהר נוצץ. לא פעם אחת עוד יהיה עלינו להקריב קרבנות בעד עמנו בארצנו, כי לא ביום אחד יולד עם — אך לעולם ישאר זכרכם כלבנו!"

ומספיקות המלים והאחדות האלה ואין לנו להוסף עליהן. אמנם בן הצעירים, שהם הראשונים לכל החיה חדשה מוכרחים היו להביא ג"כ את הקרבנות הראשונים — ומה יענו איפוא צעירי הגלות אחריהם? במוציא שבת ד' אייר ערכו "בבית העם" הזכרה לנשמת הנהגים והרושם היה גדול ומכאיב.

ה' אייר, א' תת"ס ב. מ. ל. ר.

מקורב ומרחוק.

שוונות. כאשר באה קומיסייה מן הממשלה המורקית אל ארמון הישכמן, להחרים הונו הגזול לספת הממשלה מצאו חדר אחד מלא אכנים טובות. ששויו צע מיליוני כתר. זו שושנים עשוי מפנינים. ששויו מליון וחצי. אכן ברקת גדולה כאנו, עשר מליונים כסף מזומן, מלכד שמרי ערך מיליונים הרבה. האכנים הטובות תושבנה לעבדאל חמיד, ההון הרב המספר בבנקים בחוץ לארץ אין לנגוע בו ורק הכסף המזומן רובא אל נגוי הממשלה כאופן שדא תצטרך ללות כסף כמו שהיה נחויץ. — בכפר קורדין פלך לאדונא ברוסיא נתפשו אשה ובתה, שהרנו יותר ממאה ושלשים איש, שקראום אל ביתן כתואנה להגשא להם. מכ"ז פגרים נמצאו כאסס לכד, מלכד אלה שקברו ושהשליכו אל הנהר או כיער. — הכטר הפולני צורר היהודים סמויאדובסקי הגיח בביליץ, העיר האשכנזית, אכן פנה לבית-עם פולני, ראשי הקדוב הפולני מוויין באו אל החג. אך האשכנזים הפכו את החג לחג. המון אשכנזים התאספו וסקלו את הפולנים באכנים ופוצצו את החלונות בבית החברה הפולנית. — בשבוע שעבר ירד בכמה מקומות באירופה התיכונה וביחוד באונגריין ובגליציה שלב רב ובמקומות אחרים ברד ככד משבר גנות ומקצץ ענפים. בקצת מקומות עלו הנהרות על משבר גדותם ושפטו כל סביבם. — הקלוב דפולני בוויין ובאספות בגליציה הרימו הפולנים קול מחאה נגד ממשלת רוסיא, הסורעה את גליל העלם מפלך לובליץ הפולני, לספחו לפלך מיעב. הוותנים בקלובם הצדיקו את רוסיא באמרים. שגליל העלם היה מעולם דותגני וגם היום רוב יושבי רותנים. — היפנים מצאו מקום פנינים רבות עד שפת ים האי סאחאליין. שככשו במלחמה מיר הרוסים.

*

עוני יהודי בצבא. הצייר הסוציאלי ד"ר דיאמאנט מלבוז הכנים אינטרסלציה כפרלמנט אל המניסטר

חיים עומדת גם בארץ שבדים על הפיק. יושבי הארץ רוצים לחקות מעשי הפינים שכניהם, למען לא יוכלו יהודים לכא לגור שם. כהרוב יובא הדבר לפני הפרלמנט.

בעין טובה. הוא: למה תרבה כל כך לשים מלה בתבשיל? היא: מה זה תירא? הלא המלה כוול.

משרה הספרות והמדעים.

חותמות יריחו.

ב"רמת המצפה", חוברת ה', אני קורא תחת השם "יריחו" בתוך יתר הודעות מעניינות על אודות העיר העתיקה הזאת את הדברים האלה. "על פי רוב נמצאו על אזני הכדים בכתב ארמי שהיו האותיות יה ועל אחת שלש אותיות יהו. אין ספק, כי הוא שם ד' מקוצר. מזה אנו למדים, כי בני ישראל היו כרבים עובדי ד', והוכחות אליהו והושע לא על הכלל נאמרו דק על יחידים. נכבדה מאד הוא און כד אחת שנמצאה שם, ועליה חותם "למלך שוכה". אות הוא, כי הכדים האלה נעשו לבית המלך הישראלי ואם כן הן בלי ספק מימי בית ראשון. שוכה הוא אולי שם היוצר או שם עירו. גם נמצאה און כד ועליה החותם "מצה". למה היתה הכד משמשת לא נודע. בארמית נבעה-המעין נמצא חותם בהציו עגול על און בד, שעוד לא הספיקו לקראו. "ע"כ. כל מבין דבר שאשורו יראה מבט הראשון, כי גם החותם "למלך שוכה" לא נפתר כהוגן. מלבד שחוש השפה מוחה נגד הפרוד בין המלות האלה לא הווחנו הרכה בהבנה. מי היה היוצר הזה? מה שם מלכו? ואיך ערב את לבנו לחרות את שכו עם המושל על בד של חרם בסגנון "פלוגי לפלוגי"? בסגנון זה לא ישתמש העברי אלא אצל מסירת חפצים נאותים לחברו, העומד אליו באיזה יחס, ולא כבלים בלתי נאותים ובין בני אדם, הרחוקים זה מזה במצבם החברותי הכלית רחוק כיוצר כלי חרם ומלכו. גם החותמות "יה" ו"יהו" הם לא פחות הרבה קשי הבנה מהחותם מצה, כי אין לנו דוגמא בספרותנו, שיחרתו שם הויה על השמושי חול, ואדרבא מן המפורסמות הוא, שעוד כימי קדם נהגו כשם זה סלסול ביותר, וגזרו גם להוציא לבטלה. אולם לפ"ד ברור הוא, שכל הבלים האלה כלי קדש היו, קצתם לשמים וקצתם לעכו"ם. כנודע היו נוהגין במקדש לסמן על הרבה מבלי השרת את מטהם או או אופן השמושם. על זה מעידים דברי חז"ל: (בשקלים פ"ו מ"ד): "שלשה עשר שופרות היו במקדש, וכתוב עליהם תקלין חדתין ותקלין עתיקין". עוד שם: (פ"ג מ"ב) "בשלש קופות של שלש שלש סאין תורמין את הלשבה, וכתוב עליהן א' ב' ג' ושם (פ"ה מ"ג): "ארבעה חותמות היו במקדש, וכתוב עליהן עגל דבר גדי וחוטא" ע"ש, ובלי ספק היה דבר זה נוהג גם בכלי שרת של עכו"ם. עוד עולה לנו מכמה מקומות בכתבי הקדש, שהיה מדרך פושעי ישראל כזמן הבית הראשון להקריב לעכו"ם חלות לחם ויין, היינו מנחת נסכים, כמו: (ירמיה ז' יח') "והנשים לשות בצק לעשות כונים למלכה השמים והסך נסכים" בו, ושם: (מד יד') "לקטר למלכת שמים והסך לה נסכים, כאשר עשינו אנחנו ואבותינו מלכינו ושרינו בעדי יהודה ובחוצות ירושלים". מה בין המנחות האלה ומנחות הכשרים? מנחות הכשרים נאפו — חוץ משתי הלחם, שאינם קרבן יחיד ולא נקרכו בכמה — או מצה לגמרי, כגון כל המנחות או חמץ ומצה כגון לחמי תודה (עיין מנחות נב' ע"ב). אבל מנחות עכו"ם לא באו אלא חמץ, וע"כ כשהוביח עמום את ישראל על אשר יביאו לבקר את זבחייהם לשמש, הזכיר בתוך דבריו: "וקטר מחמץ תודה" (עמוס ד' ה'). אחרי כל אלה נמצא את המפתח לפתרון החותמות של כרי יריחו ואופן שמושם על נקלה, כשנשים לב להעובדא, כי בימי עמום היו רבים מבני ישראל עובדים לכוכב שבתאי, המכונה "מלך סכות" או "מלך שוכה", [המשקלים האלה מושג אחד להם, וע"כ פקודה ופקדות, הריסה והריסות, שפלה ושפלות, ספרה וספרות משתמשים בערכוביא, ואצ"ל

בגליציה וגם הממשלה בהצדיקה את המניסטר הפולני דבר רק על פולנים ורותנים וכלם העלימו ככונה את העם היהודי. בכל העתים היתה השכחה הזאת ניהא לכל צירי היהודים, שגם הם חפצו לשכחו מתוך כושה. אך לא כן עתה בהיות בפרלמנט באיכח העם היהודי. הד"ר נבל הגיד תוכחה קשה לממשלה על זאת והורה, כי עם בן שמונים רבוא נפש במדינה אחת אין לבטל כאלו איננו וכיחוד עתה, ששלח באי כחו אל מועצת הממלכה. אם לא יתנו לנו מניסטר מיוחד מניע לנו עכ"פ פקיד מיוחד במניסטריום לגליציה. זוהי מכת לחי לצדק. הלאום היהודי הסיס זה יותר משלשת אלפי יונה. אינו זקוק להסכמת מניסטריום, הוא יתקים גם בלעריה. אבל מה שמניע לנו מברחה הממשלה לתת. היהודים בצבא פורקיא. היהודים לא נלקחו עוד כמורקיא לצבא, אבל לצבא המורקים הצעירים, שהלך לקושטא להציל את החרות באו יהודים רבים כחור מתנכרים. רובם נדחו, כי לא נמו לתפוס בנישק ולא היה פנאי ללמדם. גם לא היו כלי נשק ובגדי צבא מוכנים. קצתם הצליחו להכנס אל צבא הכולגרים, שבאו לעזרת המורקים הצעירים וקצתם הזדונו ולבשו בהוצאות עצמם. כפי שנודע נפלו רק שני יהודים במכחמה עם חיכ השלמן. כפי אמנתם ואמץ לבם של חיל הזרים משהדלה הנהגת הצבא אצל הממשלה והפרלמנט, למחר לגמור את חוק הצבא, שעל פיו תחול חובת הצבא גם על נוצרים ויהודים.

משפט רוצח. כיום ו' שבוע שעבר נגמר בקראקא משפט השודדים הרוסים, שפרצו כליל שבת לפני הפורים אל בית השלחני גראיובר והגמרו אותו ואת אשתו ונמלטו בשמעם קול שאון כחוי. בליכ פורים, כאשר רדפו אחרים השוטרים ירי עליהם השודדים וכדור פגע ביהודי אייזיק שווארצבערג, שמת ממנו. הרוצח לאפא נדון ללמיתח, שנים מחבריו למז' ולי"ב יונה מאמר קשה ואחד לשבעה חדשים.

ד"ר שמרוכר — אורח נכבד. מטשרנוכיי מודיעים אותנו, כי בישיבת מועצת העיר שם החלט לכבד את הד"ר שמרוכר בתאר אורח נכבד על כך הטוב והתועלת, שהביא לעיר. היהודים דמתכוללים לא זכו עוד לכבוד כזה, למרות התחכבם והתמכרם לזרים.

שני אחים. האחים שמואל ופאול שזוינגר אחי הפרופסור הוויני ד"ר הרמן שזוינגר בחרו בדרך עמומה מאד להעשיר. בתחלה הלכו לאמריקה ולא הצליחו. כי לעמלידים לא הסכימו. אך את שטם האשכנזי שלזינגר עזבו שם, כי בשם אשכנזי אפשר להשרם. כי יהודים הם. לוויין שבו אחד בשם כארון סטוארט וושינגטון והשני בשם אסקר סטאפורט — אמריקנים גמורים. האחד הוסיף עוד על שמו את הכנוי רופא השנים של מלך סרביא. אך יען שהכנוי לא הביא שום הכנסה התנכלו האחים להעביר הין מכיסי אחרים אל כיסם בדי עבודה, והמצאה לא היתה חדשה, כי גם להמצאת איזו טרמה חדשה ררוש עיון ועמל ולזה לא היו מסוגלים, הם לפחו בהקפה את המצאת הגבירה אמטר (הומבערט) מפאריז והשמיעו, כי נפלה להם ירושה ע"ב מיליוני כתר מאיזה מנוח על האי יאמאיפא באמריקה ודופא-השנים דיר מאובר בוויין האמין להם ונתן להם מלוא אחרי מלוא. לעזרם לנכות את ההון העתק ולהיות שותף להם עד נקלה. האחים יזפו כתכים ואגרות מעורכי-דין ומכתידין בלנדון והשותף האמין בכל עד שלא יכלו עוד להשמיטו וגלו לו, שקשה יהיה לנכות את הכסף. אז התחיל מאובר כחמור ולדרוש ע"י עורך-דין ונודע לו, כי נלכד כרשת רמאים. האחים נכלאו.

עוד חוק רוכלים. לפני שלש שנים הסכימה מועצת הממלכה לחוק הרוכלים, שכל עיר תוכל לאסור את מסחר הרוכלים בגבולה. החוק הזה לא הגיע אל הסיסר לאשרו, לפי שנעשה אז הפשר עם אוגנרן והממשלה האוגנרית התנתה להתיר את המרכלת. עתה הכנים המניסטר למסחר ווייסקירכנר שנית חוס כזה ומוציא מכלל האסור סקומות נסוכים בשמות כאוסמריא ובאוגנרן, שאנשיהם מותרים לבא עם למרכלתם לכל עיר ועיר. הנהרה לא תחול איפא רק על יהודים ועל יחידים אחרים. השחיטה בשבדים. מר א. צ. תרשיש משמוס' הולם מודיענו, כי שאלת השחיטה למשום צעד בעלי

להגנת הארץ על אדות סגן האפיציר (צונפיהרער) היהודי נתן נעש, שמת מעניווי. שסכל בצבא ומותו הוא חידה, שאין לה פותרים. הוא היה סופר אצל עורך-דין בלכוב ונטרא כחרף שעבר לשוב לצבא לחיל המלואים, שנשלח לכוסניא. כטרם נשלח שמה הלה והובא אל בית-החולים. שם חשד בו רופא הצבא ד"ר חיות, כי מהלתו הוא רק ערמה, להפטר מלכת אל חיל המלחמה. חדש ימים שכב בבית החולים ואת אבותיו לא נתנו להכנס אליו למרות תחנוניהם. כסוף צוה הרופא את אביו, לחתום על איזה ניר ושלה את בנו אל ביתו. אבל תחת כן כריא וחזק היה רק עור ועצמות מלא פצעים וחבורות וחסר כח הדבור והכנה. כה שכב ימים אחדים, מבלי שיכול לכאר מה היה לו עד שנפחה נפשו וסורו ירד עמו אל הכפר.

במה יוכה מושקה את ארצו? הציר הסוציאלי החפשי ברייטר הכנים אינטרפלציא בפרלמנט למניסטר למשפטים על מעשי השופט היהודי שמואק מלצר בולשטשיקי. בשתי מתנות טובות נתכרחה קהלת זלשטשיקי בגליציה המזרחית: כראש אורחים יהודי וכשופט יהודי וכשניהם אוי ואבוי לה. ברייטר ספר מעשים מהם, עניינים קשים, אשר יענו את אחיהם, אשר יסמרו שער אדם. הם יסרו כחור פולנים כחיה גולדמנית לשם התכולות ואשר לא יתן ידו לחברה הזאת ידע כי ישנם שוכמים בעיר, וואלף שחמר תבע מידי הנהגת מסה"ב תשלומי נזק בעד ארגז כליינגון, שנשלח לו ואבד בדרך. כטרם נתכר הדבר נחמד היהודי, כי תביעתו היא ערמה, כהיותו מתנגד לחברת ההתכולות שמח השופט למשכו ברשתו וכלאו ככדא קר והחזיקו שם שלשה חדשים ומחצה. כסוף נתכר, כי אמנם צדק היהודי והנהגת מסה"ב שלמה לו נזק שלם, אבל בינתים ממה ידו וירד לשחת. הפחה אלעזר אפסעלכויס נתבע חוב, ולא היה כידו לשלם ובקש ומנושהו שימתין לו. אנשי ראש האורחים הסיתו את הנושה, ללכת אל בית פקודות העיר. שם השיאוהו לפכול על הפחה, כי הוא חשוד בכריחה, למען יכלאודו. כשמוע אפסעלכויס, כי יכלאוהו כרה באמת עם אשתו והשופט לקח את חותנו הזקן כן ע"ה שנה בשבי. על שאלת הזקן על מה ולמה השיב השופט היהודי: למען תגיד איה חתנך. לא הועילו תחנונים. הזקן הורד הכורה ושם שלח יד כנפשו מתוך בעם והתמטרות ויאוש וכה ירד כיגון שאולה יסן כקשו המתכוללים לנקום כמתנגדיהם.

נגראל יהודי באוסטריא. כחדש הזהג' הרים הסיסר את דאברשטאנסארצט ד"ר שלמה סירכנברג למעלת נגראל-שטאנסארצט. כהיות ריטר פון אוריאל ראש רופאי הצבא לא היה אפשר דבר כזה. ראש רופאי דצבא של עכשו פרופסור פון קראמטמר אינו חושב תעודת טבילה למעלה עליונה כרופאים. מלבד זה הורמו עוד יהודים אחרים לרופאים עליונים.

במזר תחום המושב? לפי הנ"ל. עוסקה מועצת הממלכה כרוסיא (נוסוד. סוביעט) בשאלת כשול חחום המושב. כלומו להתיר ליהודים לשבת בכל רחבי רוסיא בלי גבול. ההצעה אומרת, כי הגבלת זכות הישיבה של היהודים היא כלי צדק ונגד רגש המוסר וגורמה נזק למסחר ולתעשייה. תקוה רבה אין מזה.

מספר יהודי גליציה. לפי ספר הסטטיסטיקא של ד"ר מדיוש פילאט משנת 1908 נמצאים לפי רשימות הנציבות, ככל גליציה רק 793,360 נפש יהודים (כשנת 1900 היו 811,183, התמעטו איפא בגלל הנדירה הרבה לחוץ לארץ). הם נחלקים כרג"ג קהלות. רק 89,522 יהודים יכולים לשלם מס. ישנם בגליציה רמ"ט רבנים עם 1419 פקדי קהלות אחרים. (מו"ע חזנים מזכירים). מספר כתי הכנסיות הראשיים 457, מלבד 382 כתי מדרש עם 1393 כתי תפלה אחרים. מספר ההדרים 749, כתי ת"ת 82, כתי החולים 31, כתי אסף זקנים ובעלי מומים 35. מוסדים אחרים חשובים (חברות צדקה וחסד) 697. כתי ספר מיוחדים ליהודים ישנם 47 מאושרים. חוץ מן 88 בלתי מאושרים. מנהלי המטריסל הם 241 איש ועוזריהם 158.

שכחה. לרגלי דרישת הוותנים בפרלמנט, שיתמנה גם מניסטר לעם הרוחני או לבטל גם את המניסטריום הפולני דברו כל הדוכרים רק על שתי אומות

האנקורת.

חברת "יסוד בית ספר עברי" בקראקא מבקשת למנות מורה במחלקה הראשונה לישנת הלמוד הבאה 1909/10 המתחלת מן 15 בספטמבר 1909. שכרו 1000 כתר לשנה. שעת הלמוד 15 שעות כשבוע. המגידים צריכים לדעת ההוראה העברית הטבעית ושוב שדע גם השפה הפולנית. את הבקשות והתעודות לשלוח עד סוף מאי אל ראש החברה

Abraham Ginzig, Podgórze.

בית הספר העברי בקאלוש

מבקש מורה עברי מומחה ומנוסה היודע ללמד עברית שמה "עברית בעברית". בית-הספר משלם 140 קראנען מאה וארבעים כתרם לחדש. — לפנות על כתובת: Moses Mühlstein, Kałusz.

סחורה אנגלית.

אתבד בזה להודיע בשער בה רבים, שיש לי למכור

שמן שושנים

שוב מאד בטעמו וריחו, נקי משמרים ושוב לאכילה ולמאור. מחיר מ"צ 75 כתר. — גם

יין טוב כשר

עצה"ש לבן וצולר, הליטר 36 הלר. גם מיני יין מן 40 עד 46 הלר הליטר. בהכשר מרב מפורסם. כ"ז פראנקא חביוה, אב באהן ע"י אנגאבע והמותר ע"י נ"נ.

הק"י יוסף זילכערמאן

נכד ה"צ מו"ה נפתלי הירצקא אברפ"ק ראצפערט Silberman Jozsef Uj Fehertó (Ungarn).

ממעמקי רבי הנני מכרך את חברי החיוב מר יעקב געץ במו"מ לארוס.

יהודה שפילמן — בעמש. הנני מכרך בחכה וכידודות את ידידי מר פיביה ווענדוס לארוס עם מ' לאנגער במו"מ. וואלף לאנגער — קראקא. מרב פנימה הנני מכרך במו"מ את רעי וידידי ש"ב מר משה יעקב ריינער לארוס. מו"מ גם להוריו וקניו. הנני מכרכים במו"מ את רעי מר מרדכי בלאך לארוס עם אחיהני מרת נעמי.

זאב וישראל קאנפר — דעלאטין. הנני מכרך במו"מ את ש"ב רעי מרדכי בלאך לארוס. אברהם וויינרעב — דעלאטין. בלב בלא רגש אהבה וידידות אכרך את ש"ב רעי מר מרדכי בלאך במו"מ לארוס. במו"מ להוריהם אליהו בלאך — דעלאטין.

ברגשי חבה וידידות אכרך במו"מ את ש"ב היקר מר מרדכי בלאך לארוס, מו"מ להוריהם. צבי בלאך — דעלאטין. ברגשי חבה ורעות אניש מעמק לבי במו"מ רעי אהובי מר ישראל ביידיאף סקילוסיה לארוס עם מ' ליעבע פריעדמאן סוויעליטשאק.

אהרן נאגלער — קארשוב. הנני מכרך בזה את ידידי מר ליב האלענדער במו"מ לארוס. מו"מ להוריו הנכבדים. אליעזר ליפא קארפף — מיטשין. הנני מכרכים בזה את ידידנו היקר ליב האלענדער מפה במו"מ לארוס.

דוד יצחק הארן, יהודה רייך — מיטשין. הנני מכרך את ש"ב היקר מר ליב הולנדר במו"מ לארוס. מו"מ גם להוריו היקרים. משה נחים קריענער — מיטשין. ברגשי שמחה פנימית הנני מכרך במו"מ את דעי היקר מר צבי הירש פענצאק מפה לארוס. פניס קאפנער — נארליצע.

מעמק לבי אכרך במו"מ את מר נתן הפמן בבלילתה. יוסף מרגליות — רדביץ. נדבות בשביל אלמנת ר' אייזיק שווארצבערג ש. מ. לנדא בכפר רבא אצל שינאווא 2 כהרים. מרדכי רונקרינץ בכפר סקורודינצה אצל משורמקוב 2 כהרים.

שהסמך במלה סכה מהחלפה בשון שמאלית וכן מציונו (איבה ב' ו' ויחמוס כנון שכו) במי שעולה מדבריו: (עמוס ה' ב'), ונשאה את סבוה מלככב — נבין את החידה. הכדים האלה היו משמשים בליס לנסוך היין שהקריבו, הללו לשמים והללו לעבו"ם, וע"ב נחרתו על רכס האותיות הראשונות משם הויה, ורק על אותם הכדים, שהיו מוקדשים לשבתאי נסמן: "הסלך שוכה", שהוא בנוי לכובב שבתאי באמור. גם החורם "מצה" מוכן לפ"ז מאליו. על פיו ידעו, שהכלי עשוי לשמים לא פחות מאשר ע"י החוהמות יה ויהו, כי אין לך היכר יותר גדול להבחין בין מנחות ישראל למנחות של עכו"ם כמו אפיה העיסה מצה. והחורם בחצי עגול על און בד, שעוד לא הספיקו לקראו, אישער, כי היה מוקדש לירח, המתואר בחצי עגול. סעד לדברי ס' שכתבו הסבקים, כי ירחו נזר כן ירח, אשר היה יראו של ארצו העיר הזאת הראשנים. עכ"פ הרווחנו למצוא את זמן הההוות הכדים האלה בקרוב, כי עמוס חי בשנת ג"א ק"י, היינו הר"נ שנים לפני סה"ג, ומי יודע, אם אין בהוראת האלה אכן הפנה גם לפתרון חותמות אחרים בחברות העיר ירחו ואם לא תעלה גם קריאת החורם על חצי העגול הנזכר, בשתהיינה הדברים נר לרגלי הסבקים. ווייניץ. יצחק הירש.

יעקב געץ חנה שאנדאסף מאורשים בח' אייר תרס"ט. בארטפעלד. בעמש.

חיה שרה פעלדשרייבער צבי הירש פענצאק מאורשים. גיטסארעץ. גארליצע.

הנני מניש בזה כותרת שושנים לאחי היקר מר יעקב ובלהו מרה חנה שניררף ומכרכם במו"מ לארוס. מו"מ גם להוריו. אלטר געטץ — בעמש. ברגשי חבה וידידות הנני מביע במו"מ לחכרי הנכבד מר יעקב געץ לבאי בכרית האידוסיין. פניחס זיסקינד הצעיר — בעמש. מקרב לבכי הנני מכרך במו"מ את ידידי וחכרי לדעה מר יעקב געץ לארוס. פניחס וונשל — בעמש.

Kurzwarenhändler, Trafikanten Hausierer — Achtung!
Decken Sie Ihren Bedarf in Kernspitzen Haselöhrel mit u. ohne Schlauch bei derleistungsfähigsten Firma dieser Branche. Versandt reel per Nachnahme
LEO FRIEDHABER
Frankstadt a/R Mähren.

שדכו.
דורך מייע לאנגיא-הריגע געשאפטס-רייזען האבע איך מיר איינען גראָסען בעקאנטענקריי אין בעסערען הייזערן אין אָסטערייך-אונגארן, דייטשלאנד אונד בעלגיען ערוואַרבען, זא דאס איך איבעראל פֿריי אויפטרעטע אונד ענטגענעקאמען פֿינדע. מייע טיכטיגקייט וואורדע פֿיעל-פֿאך אנערקאנט. איך פֿערמיטלע פֿיר יעדען שטאנד, פֿאן 1000 קראנען נדן אויפֿוואַרטס, פֿיר שטיענג רעליגיאָזע ווי פֿיר פֿרייזינגיגע קאמיליען. בין אימ-שטאנדע יעדעס זיינעס וואונש צו ענט-שפרעבען, שטרענג דיסקרעט גא-ראנטיירט.
Abraham Urbach Kraków ul. Józefa 5

חדשה בספרות ההוראה העברית!
„ה ל ש ו ן“
ספר למוד לשפה, לדקדוק ולאורתוגרפיה העברית בשמה קלה עם עבודה עצמית מסברת לתלמידים
מאת ש. ל. גרדון, ורשה.
ספר „הלשון“ חדש כתכנו ובסדרו הוא אינו ספר-מקרא בלבד, אלא הוא מקיף את כל חלקי הוראה לשינו: (א) חרוב-מומיה; (ב) דקדוק (הלשון); (ג) פרקי-הכתבה (דיקטנ-דה). והכל בשמה מסוימה ונוחה, עם עבודה עצמית מסודרת ומודרנת לתלמידים בסוף כל שיעור. — „הלשון“ יצא לאור במהדורה שניה מוגהת ומתוקנת ובהדור דב. מחיר „הלשון“ 60 קאפ. פורטה 10 קאפ. בחו"ל מחירו כתר ומחצה. חו"ל. האדרסה:
S. L. Gordon, Warschau, Kup. 7.
בגליציה להשיגו אצל:
Amkraut & Freund, Przemyśl.
ואצל: Abraham Robinsohn, Stanislaw.

Bücher-Lieferung gegen Monatsraten!
Graetz, Gesch. d. Juden 13 Bde.
Meyers, Convers. Lexicon 20 „
Brockhaus „ 17 „
Spamers, Jll. Weltgesch. II „
Brehms Tierleben 11 „
Leixner, Literaturgesch. 4 „
Kaufm. Bibliothek 5 „
Weltall und Menschheit 5 „
Allgem. Naturkunde 10 „
Sämtliche Klassiker (illustr.)
Gediegene Belletristik „
Alles in neuesten Auflagen, prachtvoll gebunden liefert gegen Monatsraten von K 5.— aufwärts:
A. WEISSMANN
Podgórze (Galizien).

Kaufm. Fern-Unterricht!
בוכפיהרוג (אללע מעטאָרען), האַנדלעסקאַררעספּאַן-דענק, רייטשע שפראכלעהרע, קויפּט. רעכנען, האַנדלעל-א. ווכסערלעכט, וואַרענקונדע, געאָגראַפֿיע, שענשרייבען, וועלטגעשויכטע, עספּעראַנטאַ-וועלטשפּראַכע, סטענגאָגראַפֿיע (אללע סיסטעמע) א. ז. וו. קאַנן יעדערמאַן אָהנע בעזאָנערע פּאַקעטמייסע אים ברעפּליכען וועגע אונד אין קורצער צייט גרינדליך ערלערנען. — האַנאָראַר מאַססיג. — ביי גלייכצייטיגער טיילנאַהמע אָן 4 לעהר-פֿעכערן.
Stenographie gratis
אַנפֿראַגען גור געגען רעטורקארטע. פּראָספּעקטע גראַטיס. פּראָבעברעפּע אַ 1,50 K פּראָנאַק. ערפֿאַלג גאַראַנטירט!
Erstes commerciales Unterrichts-Institut.
Abteilung für briefl. Unterricht
A. WEISSMANN, Podgórze-Krakau H-E.

מכתבי הוראה
ל"ב מכתבי הוראתי, הכוללים בקרכם חלק הגון מן הספרות בשיר ובפרוזה ואת כל הדקדוק מתחלתו ועד סופו עם תנוכים רבים מאד בבהיבה, מאפשרים לכל אחד לסגל לו בזמן קצר את השפה העברית על בוריה, לכתב ולדבר בה כשפת מולדת. פרוספקט מפורט הנם.
הדורש פרוספקט ומשלם 25 הלר במרקאות יקבל גם את הספר „תמינות ומפוסים“ המכיל שלשים ספורים וציורים, מחיי היהודים בגליציה.
מכתב לרונמא כתר אחר.
שכח וואלקאווסקי, Krakau, Miodowa 16

חות יא"ר

בו נכבדו דרושים ובאורים על פסוקי תנ"ך ודרשות חז"ל בדרך מיסר ומליצה יגם דברי אנדה לכל שכתות השנה, למועדים ולרגלים ולפרקי אבות ודרשות ימות לנשואין והספדים. מאת הרב"ג הרש"ן המהולל הנודע מו"ה יוסף אלעזר ראזענ-פעלד האבד"ס גאלנאוץ מחבר ס' "עטרת צבי". הספר מכיל י"ד דפים גדולים מרובעים כדפוס יפה מאד. מחירו 5 כתרims. — להשיגו אצל המחבר:

Ober-Rabbiner Josef Rosenfeld Galgócz, Ungarn.

כל הבא לקאלאמי

ורוצה לאכול בשול בן-יומו בכשרות ונסיות עצהו"ט. שיטעם לחכו וללון לינה הגונה שיפס רצון, יפנה נא רק להאט על ורעסטראציאן, שהכינוי פה מחדש בכית המני ה"ר עזריאל העלער כרחוב וואלאווא. שלמה שטיין.

מלמד יבוקש

בעד ג' תלמידים הגדול בן י"ז והקטן בן י"א שכרו מאה כתרims לחדש רק ת"ח טובה. שיש לו ידיעה רחבה בתנ"ך ובגמ"ת ובדרוס לשה"ס. היודע ספר בסדגוני ומצוין בהסברה טובה ישלח העתקת תעודותיו כתובים באצבעו על האדרסה דלמטה. — לידוע גם שפת אשכנז משפט הכבודה.

Pinkas Horowitz, Besztercze, Siebenbürgen.

זעהר ניצלירך אלע יודען !!!

מיניע בעריהמטע פראקטישע
טשאלענט עפען
 זאלען אין קיין שוט יודישע פאמיליע נישט פעהלען. ערשטע אין דער וועלט, אויס מאסיווען שלאסערבלעך, גארמאניט 20 יאהר האלטבאר, איינעפיהרט ביי הנדערטער רכנים וצדקים. מיט א ביסל האלצקויהלען בעהייצט האלטען זיי היץ ביו מיט"ק, מיט פערשלוס. האב טווענדער דאנקשרייבען. פרייז: 1 אפען פאר 4 טעפּ פער 3 ליטער, 2 פאר בשה 2 פאר חלב (סעפעראטע אכטילונגען) 11 קראנען; רעטץ פער 4 ליטער 12 קר.; 1 אפען פאר 6 טעפּ פער 2 1/2 ליטער, 2 פאר חלב, 4 פאר בשר 12 קר., דעטא פער 3 ליטער 13 קר., פער 3 1/2 ליטער 15 קר., פער 4 ליטער 18 קר. — צו יעדען אפען א געדורקטע געברויכטאנצויגע. גענען אנגאבע, רעסט פער פאסטאנאנאמטע.
Jos. Perlberger, Oefen-Fabrikant
 Myślenice, (Galizien).

המים והאש

בסוד חכמי חרשים ונבניי לחשים מאת ד"ר שלמה רובין. תרס"ט. מחירו 40 הלר.
רוי עולם
 על כל מיני סתרים (מיסטרעדיען) בחברות מדעיות (בלמודי ח"ן או כחות דחיות) בהזיות ומינות בקרב כל העמים מראשית ימות עולם עד היום. מאת ד"ר שלמה רובין. מחירו כתר אחד.
 שני הספרים האלה יותר ספרי המחבר נמצאים למכירה אצל א. פויסט בקראקא ואצל פ. ה. וועטשטיין שפיטאל-גאס 20.

Wyd.: { **Raffali Hof.**
S. M. Lazer.
 Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer.
 Drukiem S. L. Deutschera i Podgórze

Newyorker Germania

LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT.

Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686.228.—
 Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 176,528.370.—
 Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 30,748,986.—
 Ueberschuss vom Jahresumsatz K. 2,215.336.— }
 Reserven v. früheren Jahren für Dividende „ 11,718.647.— } 13,934.003.—

Folgende **Vorteile** bietet die **Newyorker Germania** ihren Versicherten:
 1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres; 2) die Poltzen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält; 3) Reisen um die ganze Erdkugel unterlegen keinen besonderen Prämien; 4) ebenso brauchen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen; 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Poltze frei verfügen, gemäss der in der Poltze ersichtlichen Instruktion.

General-Agentur für Westgalizien

Sigmund Gleitzmann, Krakau

Jasnagasse 5.

Agenten unter günstigen Bedingungen gesucht.

להודיע באתי, כי יסדתי פה מאנפאל **פבריקה חדשה** של כל מיני **בשר מעושן**, היינו ווארשע, סאראמי, ברוסט, צונגען, שינקען וכו'. כל עבודה הפבריקה נעשה ע"י כח אלקטרי בכל המכונות הדרושות לזה. ובעזה"י הכל הוא על טהרה הכשרות, כאשר יעידון ויגידון עלי הרב הגאון האב"ד דפה שליט"א עם ביה דינו. ודא הוא סדרותא:

עדה השורה הזאת ועד הגליון הלז, מאתנו כד"צ ח"מ על **הזעלכווארעןפאבריק מכל מיני בשר מעושן** שנהיסדה פה"ק, מאת הרבני הנגיד מו"ה **שלמה פאדהארצער** נ"י הנודע לכל יודעיו ומכיריו לאיש ישר ומוחזק בכשרות כאחד משלומי אמוני ישראל, וגם האיש הנספח מאת בעל הפידמא לפקח על ההלכות והנהגת הפאבריק, הוא מופלג בתורה רחיל חסאין וירא ד' מרבנים, ושניהם כאחד מדרקנים כחום השערה, שיהיה הכל נעשה בהכשר ויתרון, לכן כאנו נוה להודיע כיער בה רכים להידאים וחרדים לדבר ד', משכו וקחו לכם משופרי דשופרי, ויאכלו עניים וישבעו אפילו המהדרין מן המהדרין בלי שום חשש ופקפוק. וע"ז כעה"ח יום ד' כ"ד אדר תרס"ט לפ"ק טרנאפאל

הק' **שמעון באב"ד** חופ"ק והגליל
 הק' **ישראל פרנס** ראב"ד ומיצד"ק הנ"ל
 הק' **יהושע העשיל באב"ד** דומ"ץ דפה"ק

כל החרדים לה' ולתורתו יואילו לקנות מידי מעשי הפבריקה הזאת, אשר כל טועמיהם יפיקו רצון משוב מעמם וממקחם השוה ומכשרותם הבטוחה, גלאטט כשר, ויהי לככם נכון וכמוח, כי אשרתם באמונה.

שלמה פאדהארצער.
Salomon Podhorzer, Tarnopol.

Erstes und Grösstes
Grammophonhaus
JOSEF WECHSLER
 Engros & Endetail
LEMBERG, Syketyńska 2. KRAKAU, Grodzgasse 71.
 גענעראלפערטערטער דער גראמאפון אקציען-געזעלשאפט מיט מארקע, שרייבער ענגעל"ארעסטעס לאנער פאלנישער, דייטשער, העברע-אישער אונד יודישער פלאטען מיט מארקע, ענגעל" 20 000 פלאטען ערסטגרעסטער קינסטלער שטעטס אס לאנער!
 רעפערטורטיליע אונד ווערקשטעטע אים ארטען בעסטע אומטוישבעדינגונגען. — פרייזקאטאלאגע גראמאפון אונד פראנקא.

ISIDOR KRIEGER
 Friedland bei Mistek (Mähren)
 פערזענדעט פֿיהרמאנע-אונד פֿיאקער-פייטשען אויס פרימא קערן-לעדער נע-שניטטען צו בילילינסטען פרייזען. לעדראנד פער נאכנאהמע.

גענוע שמאלץ כשר געקאכטעס אונד קוהרבוטטער טעגריך פֿדישע פערזענדעט
Juda Zins, Husiatyn (Galiz.)
 פרייזע אונד-השרים מהרכנים הגאונים מכעראן ספרעמיסלא ומסריא שליט"א זענדע אויף פֿערלאנגען.

"שמראהלען"
 ליטערארישע זאמלונג רעדיגירט פון גרשם באדער.
 ביז איצט זענען ערשינען צוויי העפטען מיט פאלגענדען אינהאלט:
 א) ג. ב.: "משערנאוויץ". — ב) ל. קאברין: דער אייביגער יוד. ג) תשר"ק: א פארטועצונג פון דער מאמע. — ד) ג. באדער: זשורנאליסטען (א סצענע אין איין אקט). ה) ש. י. אימבער: אקאדעמע (געדיכט). ו) משה פערנהאף: צעשלאגענע געראנקען. — ז) יעקב מעסטעל: נאכט-געראנקען (געדיכט). — ח) ג. ב.: אונזער יודיש לשון. — ט) ד"ר א. קלאטשקא: דער טראחאט אלס שרוב (סקיצע). — י) יהואש: וואס עס פעהלט (געדיכט). — יא) גרשם באדער: צווייערלי יודען אין איין שטארט (היסטאריש-עטנאלאגישער עטיוד). — יב) ישעיה שטייגמאן: אילאש (א מעשה פון די גראע בערג). — יג) פ. א. שראוויטק: ביי נאכט (געדיכט). — יד) ג. ב.: שאלאמאזאל עפענדי (קאריקאטור). — טו) דוד קלינגהאפֿעלדער: ביזט א פייגלינג (סקיצע).
 פרייז פון ביידע העפטען: 50 העללער און בריעפמארקען.
 ארעסטע פאר בעשטעלונגען:
Gustaw Bader, Lemberg
 Sonnengasse 27.

דבר יום ביומו
 מאת הרב הדרשן מו"ה חיים קנאללער בפרעמישלא, מכיל דברי תורה, הלכה ואנדה ומעמי מנהגים לכל יום ויום מימי השנה, מפתח לדעת כל יום בחדש באיזה יום בשבוע יחול, מאורעות שאירעו ונסים שנעשו לאבותינו בכל יום, פטירת נאונים וצדיקים ודברי תורה מהם לעת הצורך. — חלק א' על חדשי הקיץ מחזיק 240 עמודים אקטאב גדול, מחירו כתר אחד וכן חלק ב' לחדשי החורף הנמצא עתה תחת מכש הדפוס. — לפנות אל בן המחבר:
 Buchdruckerei Knoller's Sohn
 Przemyśl.

מכתבי מחקר ובכרת
 החפץ בספרי, מכתבי מחקר ובכרת ספר ראשון הכולל כתובי מכתבים בשיטות הזמן בחכמת ישראל העתיקה והחדשה יוכל לפנות למערכת, המצפה, ותחת שהיה טקחו עד הנה יותר משני כתרים יקבלהו קוראי המצפה במחיר כתר אחד עם פארטא. לחכמים ומחברים אשלחנו תמורת ספריהם.
 כתובתי:
שמואל אלכסנדראו
 בעיר צאברויסק פלך מינסק ברוסיא.

מי האיש החפץ חיים להרפא מנגעי ב"א (הוצאת שו"ל) יקנה את הספר **"תרופת מעשי ער ואנו"** (אבהאנדלונג איבער אַנאיע) מידי המו"ס
 ה' א. פויסט, קראקוי
 בעד 70 העללער עם פארטא, וישינהו חפשי לביתו.
האטער ורעסטוראציאן כשר כבע"ב יהודים של **שלום אהרן ראזענטאל** בלבוב, רחוב חמצנים 13.